

Kokousaika 21.2.2024 klo 15:00 - 21.2.2024 17:52

Kokouspaikka Gradia Viitaniemi, kokoushuone Aatos

Käsitellyt asiat

- Alueellinen hyvinvointisuunnitelma 2023-2025, LUONNOS	1
- Liite: Valtuustoaloite toimenpideohjelmasta kriisiytyneen koulupsykologipulan helpottamiseksi ja kustannusten säästämiseksi (26.9.2023)	37
- Liite: Lastensuojelun jälkihuollon ikäraja säilytettävä 25:ssä ikävuodessa Keski-Suomen hyvinvointialueella	42
- Eriävä mielipide Sirkku Ingervo	44
- Aloitevastaus YAMK	45
- nuorisovaltuusto_29.1.2024__7_nuorisovaltuuston__edustajien_nimeaminen_edustuspaikoille	47



Alueellinen hyvinvointi- suunnitelma 2024–2025

Luonnos 12.2.2024



Sisälllys

1 Johdanto.....	3
2 Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen hyvinvointialueella	6
3 Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen yhdyspintatyössä	10
4 Yhteisövaikuttavuus yhteistyön varmistajana	11
5 Hyvinvointitalousajattelu ja kustannusvaikutukset	14
6 Arjen turvallisuuden, mielen hyvinvoinnin sekä liikunnallisen elämäntavan edistämisen painopisteet valtuustokaudella	16
6.1. Arjen turvallisuuden edistäminen	16
6.1.1. Arjen turvallisuus käsitteenä	16
6.1.2. Arjen turvallisuuden edistäminen lähisuhde- ja kouluväkivaltaa ehkäisemällä... ..	17
6.1.3. Tavoitteet ja toimenpiteet	18
6.2. Mielen hyvinvoinnin edistäminen	22
6.2.1. Mielen hyvinvoinnin edistäminen ehkäisevän päihdetyön kautta	22
6.2.2. Mielen hyvinvoinnin edistämisen tavoitteet hyvinvointialueella ja monialaisessa yhdyspintatyössä	23
6.3. Liikunnallisen elämäntavan edistäminen	26
6.3.1. Elämäntapaohjaus liikunnallisen elämäntavan edistäjänä	26
6.3.2. Liikunnallisen elämäntavan edistämisen tavoitteet hyvinvointialueella ja monialaisessa yhteistyössä	28
7 Linjaukset, tavoitteet ja toimenpiteet hyvinvointialueen rakenteissa sekä yhdyspinnalla.....	32
8 Suunnitelman seuranta ja arviointi.....	36



1 Johdanto

Asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kuuluu ensisijaisesti kunnille, mutta hyvinvointialueen on lain mukaan edistettävä asukkaiden hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämistä siltä osin, kun tämä tehtävä kytkeytyy hyvinvointialueen muihin lakisääteisiin tehtäviin¹.

Hyvinvointialueen vastuulla olevia tehtäviä ovat mm.

- Perusterveydenhuolto
- Erikoissairaanhoido
- Sosiaalihuolto
- Lasten, nuorten ja perheiden palvelut
- Työikäisten palvelut
- Mielenterveys- ja päihdepalvelut
- Vammaispalvelut
- Opiskeluhoito
- Pelastustoimi
- Ensihoito²

Jotta asukkaalla olisi mahdollisimman kattava tuki hyvinvoinnin edistämiseen, edellä mainittujen palvelujen lisäksi tulee hyvinvointialueen ja kuntien sekä muiden kumppaneiden välisestä hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen yhteistyöstä sopia, kuvata ja tehdä työtä systemaattisesti tavoitteiden saavuttamiseksi.

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (29.6.2021/612) määrittelee, että hyvinvointialueen on seurattava asukkaiden elinoloja, hyvinvointia ja terveyttä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä alueittain ja väestöryhmittäin. Näitä tekijöitä kuvataan alueellisessa hyvinvointikertomuksessa. Hyvinvointialueen on lain mukaan valmisteltava aluevaltuustolle valtuustokausittain alueellisen hyvinvointikertomuksen lisäksi alueellinen hyvinvointisuunnitelma yhteistyössä alueensa kuntien kanssa.

Keski-Suomen hyvinvointialueen strategiset tavoitteet vuodelle 2030 ovat:

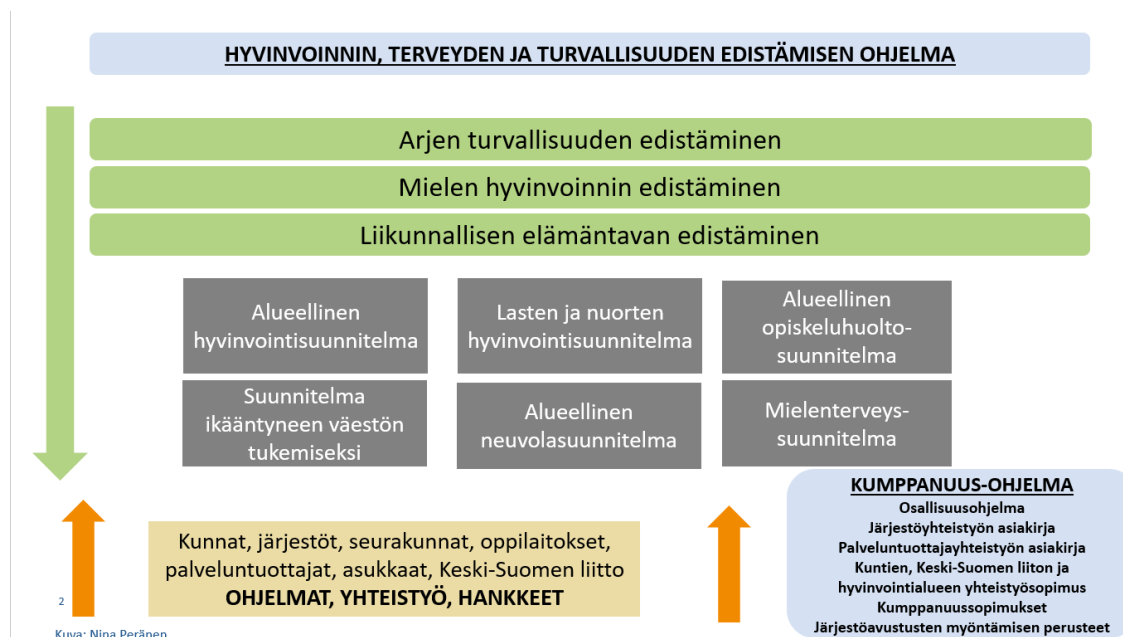
- keskisuomalaisten kokemus omasta hyvinvoinnistaan, terveydestään ja turvallisuudestaan vahvistuu.
- keskisuomalaisten hyvinvointi- ja terveyserot kaventuvat.
- palveluiden yhdenvertaisuus, saatavuus ja saavutettavuus paranevat.
- toiminnan vaikuttavuus ja kustannustehokkuus vahvistuvat³.

¹ Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä. Luettu: 23.1.2024 <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2021/20210612#L1P6>

² Hyvinvointialueen tehtävät. STM. Luettu 23.1.2024 <https://stm.fi/hyvinvointialueet>

³ https://hyvaks.fi/sites/default/files/2023-02/Strategiakuva_hyvaks.pdf

Keski-Suomen hyvinvointialueen hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden (Hy-Te-Tu) ohjelmakokonaisuus toimeenpanee hyvinvointialueen strategiaa tukemalla asukkaiden hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta edistäviä toimenpiteitä. Ohjelmakokonaisuus kattaa alueellisen hyvinvointisuunnitelman lisäksi viisi aliohjelmaa; lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, suunnitelma ikääntyneen väestön hyvinvoinnin tukemiseksi, alueellinen hyvinvointisuunnitelma, alueellinen neuvolasuunnitelma, alueellinen opiskeluhoitosuunnitelma sekä mielen-terveysuunnitelma Kuva 1. Väkivallan ehkäisytyö sekä ehkäisevä päihdetyö sisältyvät alueelliseen hyvinvointisuunnitelmaan.



Kuva 1 Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen ohjelmakokonaisuudet

Keski-Suomen väestön hyvinvoinnin tilannekuvaa on esitelty aluevaltuustolle huhtikuussa 2022 strategiatyön yhteydessä sekä aluehallituksen iltakoulussa 14.3.2023. Tämän perusteella aluehallitus nosti kokouksessaan 15.8.2023 kolme painopistettä, joihin Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen ohjelman suunnitelmissa tulee kiinnittää erityistä huomiota: arjen turvallisuuden, mielen hyvinvoinnin sekä liikunnallisen elämäntavan edistämiseen. Painopisteet on nostettu esille myös kuntien kanssa käydyissä lakisääteisissä (§6 - §7) neuvotteluissa vuonna 2023 syksyllä. Tällöin on keskusteltu kuntien näkökulmista suhteessa valittuihin painopisteisiin.

Muut hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden ohjelmakokonaisuuden ohjelmat täydentävät omalta osaltaan kolmea painopistettä. Näiltä osin tässä ohjelmassa niitä ei ole alettu toistamaan.

Hyvinvointialueen asukkaiden ja palvelujenkäyttäjien osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman laadinnassa säädetään hyvinvointialueesta annetun lain 29 §. Hyvinvointisuunnitelman painopisteistä on keskusteltu kuntien lakisääteisten §6 ja §7 neuvottelujen lisäksi jokaisessa hyvinvointialueen vaikuttamistoimielimessä sekä lautakunnissa. Kuntalaisten näkemyksiä väkivallan ehkäisytyön sekä ehkäisevän päihdetyön painopisteistä on kartoitettu kaikille avoimella kyselyllä (Polis-alusta) syksyllä 2023.

Tämä alueellinen hyvinvointisuunnitelma kokoaa alueen hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen tavoitteita painopisteittäin sekä niitä toimenpiteitä, joilla tavoitteisiin päästään. Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä määrittelee myös, että alueellisen hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman tekee hyvinvointialueen nimeämä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vastuutaho. Käytännössä työ on tällä valtuustokaudella koordinoitu hyvinvointi ja kumppanuudet palvelualueelta.





2 Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen hyvinvointialueella

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (29.6.2021/612) määrittelee, että hyvinvointialueen on seurattava asukkaitensa elinoloja, hyvinvointia ja terveyttä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä alueittain ja väestöryhmittäin⁴. Sen on strategisessa suunnittelussa asetettava hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi tavoitteet ja määriteltävä tavoitteita tukevat toimenpiteet. Palvelutason päätöksenteossa on otettava huomioon päätösten arvioidut vaikutukset ihmisten hyvinvointiin ja terveyteen väestöryhmittäin. Päätösten vaikutusten ennakoarvioinnissa tulee jatkossa huomioida se, miten palveluissa tapahtuvat muutokset voivat vaikuttaa asiakkaan, asukkaan tai yhteisön hyvinvointiin ja terveyteen. Hyvinvointialueiden ja kuntien hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lainmukaisuutta valvoo ja ohjaa aluehallintovirasto⁵.

Ehkäisevää päihdetyötä ohjaa lainsäädäntö, erityisesti laki ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä (523/2015). Laissa päihteillä tarkoitetaan alkoholi-, huumausaine-, tupakka- ja nikotiinituotteita sekä rahapelaamista. Lain tavoitteena on vähentää päihteiden käyttöä sekä siitä aiheutuvia haittoja. Arjen turvallisuuden edistämiseen strategian painopisteenä vastataan lähisuhde- ja kouluväkivallan ehkäisyn tavoitteilla sekä toimenpiteillä. Samalla vastataan hyvinvointialueen ja kuntien velvoitteeseen ehkäistä väkivaltaa. Velvoite perustuu Suomea velvoitaviin kansainvälisiin ihmisoikeussopimuksiin (3)^{6 7 8} sekä perustuslakiin. Alueellinen hyvinvointisuunnitelma huomioi hallitusohjelman⁹ linjaukset sekä hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen valtioneuvoston periaatepäätöksen¹⁰ linjauksia.

2.1. Hyvinvointia suojaavat tekijät sekä riskitekijät

Erilaiset ihmisen ja ympäristönsä ominaisuudet ja tekijät voivat olla hyvinvointia suojaavia tekijöitä, ja ne voivat myös muodostaa sille riskin. Suojaavat- ja riskitekijät voivat olla ihmisen sisäisiä ominaisuuksia, taitoja tai yksilöllisiä kykyjä tai ne voivat olla ihmisen ulkopuolisia ympäristön tiloja tai ominaisuuksia¹¹. Ihmisen sisäisiä tekijöitä ovat esimerkiksi geneettiset tekijät ja perimä, tunne-, vuorovaikutus- ja ihmissuhdetaidot, itsetunto, ongelmanratkaisu- ja sopeutumiskyky, arjessa tehtävät valinnat ja käyttäytyminen. Ulkoisia tekijöitä voivat olla esimerkiksi ihmissuhteet, sosiaalinen ympäristö ja siltä saatava tuki, koulutusmahdollisuudet, työ ja toimeentulo, osallisuus tai syrjintä sekä ympäristön turvallisuus tai turvattomuus. Suojaavat tekijät sekä riskitekijät ovat monelta osin yhteisiä hyvinvoinnin eri osa-alueille ja

⁴ <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2021/20210612>

⁵ Aluehallintovirasto www.avi.fi Luettu 6.2.2024. <https://avi.fi/asioi/henkiloasiakas/valvonta-ja-kantelut/sosiaali-ja-terveyspalvelut/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistaminen>

⁶ Laki naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta tehdyn Euroopan neuvoston yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

⁷ Laki lasten suojelemisesta seksuaalista riistoa ja seksuaalista hyväksikäyttöä vastaan tehdyn Euroopan neuvoston yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

⁸ Asetus lasten oikeuksien käyttöä koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen voimaansaattamisesta sekä yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annetun lain voimaantulosta

⁹ <https://valtioneuvosto.fi/hallitukset/hallitusohjelma/>

¹⁰ <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162913>

¹¹ Aalto-Setälä, Huikko, Appelqvist-Schmidlechner, Haravuori, Marttunen. 2020. Kouluikäisten mielenterveysongelmien tuki ja hoito perustason palveluissa. Opas tutkimiseen, hoitoon ja vaikuttavien menetelmien käyttöön. Ohjaus 6. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL).



ulottuvuuksille, kuten mielen hyvinvointi, terveyden edistäminen, turvallisuus sekä ehkäisevän työn teemat.

2.2. Edistävä ja ehkäisevä - promootio ja preventio

Patja ym¹². määrittelevät hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen arvoihin perustuvaksi, tavoitteelliseksi toiminnaksi asukkaiden terveyden ja hyvinvoinnin aikaansaamiseksi ja sairauksien ehkäisemiseksi. Siihen sisältyy hyvinvointia ja terveyttä edistäviä (promootio) ja sairauksia ehkäiseviä (preventio) toimintamuotoja. Tuloksina voidaan pitää terveyttä suojaavien sisäisten ja ulkoisten tekijöiden vahvistuminen, elämäntapojen muutos terveellisempään muotoon sekä (terveys) palvelujen kehittyminen.

Promootiolla mahdollistetaan yksilöiden sekä yhteisöjen kykyä huolehtia omasta sekä ympäristön hyvinvoinnista ja terveydestä. Preventio jakautuu kolmeen osaan, primaari-, sekundaari- ja tertiaripreventioon prevention tarkoittaessa erityisesti sairauksia ehkäisevää työtä. Terveyden edistämisen kokonaisuus sisältää siis mahdollisuuksien luomisen terveyden edistämiseksi, riskitekijöiden tunnistamisen, hoidon sekä kuntoutuksen näkökulmat¹³.

Hyvinvointia ja terveyttä edistävien toimenpiteiden kautta voidaan vahvistaa ja suojata asukkaan elinympäristössä tapahtuvia myönteisiä asioita, joiden avulla hän voi itse vaikuttaa omien elämäntapojen hallintaan ja edistämiseen ennen tunnistettavien sairausriskien syntymistä. Ehkäisevien toimintamuotojen avulla voidaan ehkäistä sairauksien riskejä sekä jo ilmenneiden sairauksien seurausten mahdollisuutta.

Jotta edistävä ja ehkäisevä toiminta tapahtuisivat vaikuttavasti ja mahdollisimman tehokkaasti, tarvitaan tähän monien toimijoiden yhteistä panostusta, toiminnan kuvaamista ja vastuiden sopimista. Tavoitteiden ja konkreettisten toimenpiteiden määrittelemisessä painopisteiden (arjen turvallisuuden, mielen hyvinvoinnin ja liikunnallisen elämäntavan edistämisen) mukaiset linjaukset tulisi käsitellä sekä hyvinvointialueen vastuualueilla, kuntien hyvinvointityöstä vastaavien, järjestötoimijoiden ja muiden kumppaneiden ja yritysten kanssa. Tarkempia konkreettisia painopisteiden mukaisia tavoitteita ja toimenpiteitä on kuvattu Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen ohjelman kuudessa alasuunnitelmassa.

Lisäksi hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen hyvinvointialueella tarkoittaa erityisesti niitä asioita, joilla turvataan asukkaiden yhdenvertainen ja arvostava kohtaaminen, turvallisuuden tunteen edistäminen sekä hallinnan tunne omasta terveydestä ja hyvinvoinnista kaikissa palveluprosesseissa ja elinympäristöissä. Erityisesti on kohdennettava huomiota eriarvoisuuden ja syrjäytymisen ehkäisyyn sekä yhdenvertaisuuden ja osallisuuden edistämiseen. Näitä tuetaan henkilöstön osaamisen, palveluprosessien kehittämisen sekä yhteistyön keinoin eri toimijoiden ja yhteistyökumppaneiden kanssa tutkittuun tietoon sekä erilaisten menetelmien käyttöön perustuen. Jotta yllä mainitut tavoitteet voisivat toteutua, on tärkeää huomioida palvelujen sekä asukkaiden elinympäristön osalta esteettömyyttä tukevia

¹² Patja, K. Absetz P. ja Rautavaara P. (toim). Terveyden edistäminen 2022. Duodecim.

¹³ Koskinen-Ollonqvist P. & Savola E. 2005. Terveyden edistäminen esimerkein. Käsitteitä ja selityksiä. Terveyden edistämisen keskus.

ratkaisuja, jotta hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen toiminta on ylipäättään mahdollista.

2.3. Esteettömyyden huomioiminen hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisessä

Esteettömyyden arvioimiseen, oli kyseessä sitten fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen esteettömyys, liittyy monia näkökulmia ja käytäntöjä. Jokainen näistä ulottuvuuksista vaatii erilaisia arviointimenetelmiä ja siksi tulisi näitä tulisi huomioida kaikissa palvelurakenteissa toiminnallisuuden ja asiakkuuksien lähtökohdista. Esteettömyyden edistäminen mahdollistaa kaikkien yhdenvertaisen osallistumisen yhteiskuntaan. Esteettömyysvaatimukset eli esteettömyysdirektiivin soveltaminen Suomessa alkaa vuonna 2025, jonka jälkeen kaikkien markkinoille tulevien tuotteiden ja palvelujen tulee olla esteettömyysvaatimusten mukaisia. Esteettömyyden lisäksi puhutaan myös saavutettavuudesta, joka mahdollistaa kaikkien palvelujen, kuten verkkosivujen, mobiilisovellusten käytön myös vammaisten henkilöiden toimesta¹⁴. Alla esimerkkejä esteettömyyden huomioimisesta eri näkökulmista.

Fyysisen esteettömyyden osalta keskeisiä arvioitavia asioita:

- Arviointi kohdentuu rakennusten ja tilojen esteettömyyden kartoittamiseen. Tämä sisältää arviota siitä, miten helppokulkuisia erilaiset tilat ovat ja miten ne vaikuttavat ihmisten arkeen.
- Esteettömyyttä edistävät myös rakennusten sisäilmaan liittyvät haasteet ja niiden ratkaisut. Hyvän ja puhtaan sisäilman edistäminen niitä ylläpitävillä ratkaisuilla on tärkeää.
- Liikenteessä ja yritysten piha-alueilla tulee huomioida erilaiset liikkujat ja opasteet niin, että ne ovat selkeitä ja helposti luettavia. Kontrastien ja selkeän tekstin käyttö voi parantaa näkyvyyttä ja turvallista kulkemista.

Psyykkisen esteettömyyden osalta keskeisiä arvioitavia asioita:

- Arviointi kohdentuu tilojen ja palveluiden käytettävyyteen, mikä hyvin toteutuessaan luo turvallisuuden tuntua. Tämä voi liittyä esimerkiksi melutasoon, valaistukseen, tilojen selkeyteen ja rauhallisuuteen.
- Palvelujen saatavuus ja saavutettavuus sekä palveluista kertova viestintä vaikuttavat merkittävästi psyykkisen esteettömyyden tunteeseen.
- Palveluprosesseissa vaikutetaan siihen, miten asiakkaat kohdataan ja tarjotaan tukea erilaisissa psyykkisissä tarpeissa ja miten huomioidaan palvelujen jatkuvuus tarpeen mukaisesti.

Sosiaalisen esteettömyyden osalta keskeisiä arvioitavia asioita:

- Arviointi kohdentuu tilojen ja palveluiden sosiaalisen ilmapiirin ja kohtaamisen käytäntöihin - henkilökunnan toiminta, arvostava kohtaaminen sekä kommunikointi edistävät onnistuessaan asukkaiden ja asiakkaiden psyykkistä hyvinvointia palveluissa.
- Palveluja tulisi suunnitella siten, että ne mahdollistavat sosiaalisen osallisuuden erilaisille ihmisille. Tästä on hyvä käydä keskustelua kohderyhmien kanssa.

¹⁴ Esteettömyysdirektiivi <https://stm.fi/esteettomyysdirektiivi>. Luettu 12.2.2024



Yleisesti ottaen on tärkeää ottaa huomioon esimerkiksi palvelujen käyttäjien moninaisuus ja kuulla eri sidosryhmiä esteettömyyden arvioinnissa. Käytännön arviointityö voi sisältää käyttäjäkyselyitä, tarkastuskäyntejä, haastatteluja ja palautteenkeruuta. Myös alan asiantuntijoiden, kuten esteettömyyssuunnittelijoiden ja vammaisjärjestöjen, käyttäminen on hyödyllistä.

3 Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen yhdyspintatyössä

Yhdyspinnoilla tarkoitetaan kahden tai useamman organisaation toiminnallisia rajoja ja tilanteita, joissa yhteistyötä on tehtävä asukkaiden palvelujen sujuvan työn edistämiseksi. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä yhteistyön yhteistä pintaa on ainakin alueellisten toimijoiden sekä kuntien, palveluntuottajien ja järjestöjen välillä. Yhdyspintaratkaisuja voi olla monenlaisia, mutta tärkeintä on, että yhdyspinnat takaavat sujuvat palvelut ja palveluntuottajien välisen välittömän vuorovaikutuksen ja viestin välityksen ¹⁵.

Hyvinvointialueilla ja kunnilla on jaettu ja yhteinen vastuu asukkaidensa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä, jolloin se vaatii yhteistä keskustelua ja sopimusta siitä, mitä se tarkoittaa kussakin organisaatiossa ja mitä se tarkoittaa yhteisessä työskentelyssä. Perussäännös hyvinvointialueen ja kuntien yhteistyöstä sisältyy hyvinvointialuelakiin (§14), jonka mukaan ”Hyvinvointialueen ja sen alueen kuntien on neuvoteltava vähintään valtuustokausittain tehtäviensä hoitamiseen liittyvästä yhteistyöstä, tavoitteista ja työnjaosta. Neuvottelussa voidaan sopia ainakin yhteistyön edellyttämistä yhteistoimintarakenteista, toimintamalleista ja yhteistyön edellyttämästä tiedonkulusta.”

Merkittävä osa hyvinvointialueen ja kuntien yhteistyövelvoitteista koskee juuri hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämistä. Keskeistä on, että yhteistyöprosessit ovat sekä hyvinvointialueiden ja kuntien kannalta yhteensopivia ja että hyvinvointialueella ja sen kunnilla on riittävästi liikkumavaraa suunnitelmien käytäntöön viemisessä. Tältä osin tämä suunnitelma kattaa strategiatason linjaukset ja sen alla määritellään yhteistyöverkostoissa tarkempi kuvaus yhteistyöstä linjausten mukaisesti. Yksi selkeä yhteistyötä vaativa työ on yhdyspinnan kuvaaminen ja sen kautta tavoitteiden ja toimenpiteiden sopiminen ¹⁶.

¹⁵ THL <https://thl.fi/aiheet/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/hyvinvointijohtaminen/yhdyspinnat-hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisessa>

Luettu 7.2.2024

¹⁶ Kuntaliitto 2022 <https://www.kuntaliitto.fi/yhteistyö-ja-yhdyspinnat> viitattu 1.11.2023

4 Yhteisövaikuttavuus yhteistyön varmistajana

Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen ohjelmalla edistetään hyvinvointialueen strategisesti tärkeitä linjauksia.¹⁷ Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen mukaan hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen alueella toteutuu eri toimijoiden kanssa yhteistyössä, kuten kuntien, järjestöjen ja alueliittojen kanssa¹⁸. Yhteistyön ja yhteisesti valittujen hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden toimenpiteiden tavoitteena on vaikuttaa alueen asukkaiden sosiaali- ja terveyseroihin, vahvistaa ehkäisevää työtä hyvinvointialueella sekä vahvistaa asiakkaan hyvinvointia edistäviä palveluprosessin vaiheita eri tilanteissa.

Yhteistyötä rakennetaan yhteisövaikuttavuuden periaatteiden¹⁹ mukaisesti, jolloin yhteistyötä tehdään tavoitteellisesti yhdessä toimialoista ja -tahoista riippumatta. Yhteisövaikuttavuuden viitekehityksessä on viisi toimintaperiaatetta, joiden kaikkien tulee täyttyä: yhteinen agenda ja tavoite, jaetut yhteiset mittarit, toisiaan vahvistavat toiminnot, jatkuva kommunikointi sekä taustatukiorganisaatio. Tätä tehdään käytännössä esimerkiksi kuntaneuvotteluissa sekä yhdyspintatyöskentelyn kautta päätöksentekijöiden ohjausta unohtamatta.

Tärkeimmät hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteet ja toimenpiteet kohdentuvat niihin toimintoihin, joilla ennaltaehkäistään asukkaiden kansansairauksien syntymistä sekä sairauksien aiheuttaminen lisäongelmien syntymistä. Näitä tulee tarkastella hyvinvointialueella erityisesti nyt eri palvelutuotannon vaiheissa sekä eri toimijoiden välisellä yhdyspinnalla.

Jotta toiminta olisi systemaattista, arvioitavaa ja vaikuttavaa, tulee hyvinvoinnin edistämistä toteuttaa rakenteellisesti ja strategisesti. Toimintaa tukeva rakenne auttaa hahmottamaan tiedon, tavoitteiden, toimenpiteiden ja arvioinnin osalta kokonaisuutta sekä tuottaa tietoa päätöksenteon suuntaan vaikuttavista ilmiöistä valtuustokauden aikana. Hyvinvointityön rakenteen mukaista etenemistä on kuvattu Keski-Suomen hyvinvointialueella kuvassa 2. Kuva 2.

¹⁷ Keski-Suomen hyvinvointialueen strategia Luettu 29.1.2024 <https://www.hyvaks.fi/hyvinvointialue/strategia>

¹⁸ Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. <https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/hyvinvointijohtaminen/alueellinen-hyvinvointijohtaminen> Luettu 7.12.2023

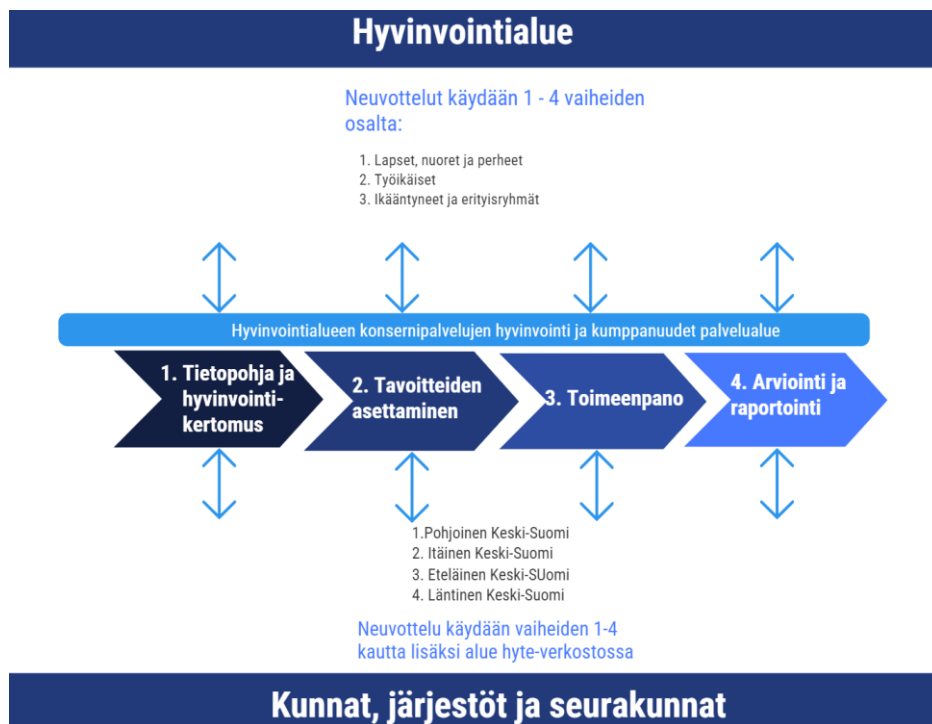
¹⁹ Kania J. & Kramer J. Collective Impact. Luettu 5.12.2023 https://ssir.org/articles/entry/collective_impact



Kuva 2 Hyvinvointityön etenemissuunnitelma valtuustokaudella 2023–2024.

Rakenteen mukainen työskentely sisältää hyvinvointikertomus- ja -suunnitelmatyön lisäksi la-
kisääteiset neuvottelut kuntien, järjestöjen sekä hyvinvointialueen kesken yhteisten tavoittei-
den ja toimenpiteiden asettamiseksi. Hyvinvointi ja kumppanuudet palvelualue on rakenteen

mukaisen työskentelyn fasilitaattori ja hoitaa yhteistyövelvoitteet hytetu- edistämisen osalta.
Kuva 3



Kuva 3 Hyvinvointityön toimintasuunnitelman toteuttaminen eri yhdyspinnoilla.

Tällä valtuustokaudella on toteutettu lakisääteiset §6 ja §7 neuvottelut syksyllä 2023, joissa hytetu-edistämisen asioista keskusteltu Keski-Suomen kuntien ja järjestöjen sekä seurakuntien kanssa. Jatkossa neuvottelut toteutetaan §14 osalta kerran valtuustokauden aikana ja §6 ja §7 neuvottelut joka vuosi. Vuoden 2024 tavoitteena on rakentaa hytetu-rakenteen mukaista työskentelyä ja edistää sen alla käytävien keskustelujen toteuttamistapaa. Lisäksi toiminnan tarkentamista toteutetaan yhdyspintakuvauksen kautta hyvinvointialueen sekä kuntien ja järjestöjen osalta painopisteiden mukaisten toimintojen osalta.

Valittuja painopisteitä käsitellään eri toimijoiden kanssa yhteisövaikuttavuuden periaatteiden mukaisesti. Tarkoituksena on konkreettisten yhteistyömenetelmien ja toimenpiteiden avulla toteuttaa yhteisesti asetettuja tavoitteita Kuva 4.



5 Hyvinvointitalousajattelu ja kustannusvaikutukset

Hyvinvointitalous tarkoittaa päätöksentekoa, jossa talouden ja hyvinvoinnin eri osatekijöiden yhteyksien tarkastelun avulla haetut ratkaisut tuottavat parempaa taloudellista, sosiaalista ja ekologista kestävyys tasapainoa. Suomen kansallinen hyvinvointitalouden toimintaohjelma 2023–2025 nostaa suosituksiksi muun muassa hyvinvoinnin seurannan osaksi kestävyysajattelua sekä osallisuuden vahvistamisen. ²⁰

Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisessä on tärkeää huomioida kustannusten ja talouden yhteys suunnitelmiin, päätöksentekoon ja niiden vaikutuksiin. Päämääränä on luoda ympäristö ja yhteiskunta, joka tarjoaa kaikille jäsenilleen hyvän elämän edellytykset. Ajatuksena on, että hyvinvointiin panostaminen vahvistaa taloutta ja toisinpäin. Hyvinvointia ja hyvinvoinnin edellytyksiä lisääviä panostuksia kutsutaan hyvinvointi-investoinneiksi. Hyvinvoinnin edistämisen suunnitteluun ja arviointiin tarvitaan eri mittareiden ja indikaattoreiden avulla tuotettua tietoa väestön terveydestä ja hyvinvoinnista. Näin voidaan seurata hyvinvoinnin kehitystä sekä siihen käytettyjä resursseja. ²¹

²⁰ Suomen kansallinen hyvinvointitalouden toimintaohjelma 2023-2025 <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/164703>. Luettu 12.2.2024

²¹ [Hyvinvointijohtamisella hyvinvointitaloutta - THL](#)



Hyvinvointitaloutta tavoitellaan hyvinvointijohtamisen avulla ja sen päämääränä ovat hyvinvoivat, terveet ja työkykyiset asukkaat. Kunnan ja maakunnan kaikessa päätöksenteossa tulisi näkyä hyvinvointia ja terveyttä tukevat tavoitteet ja toimenpiteet. Lisäksi hyvinvointijohtamisella tarjotaan mahdollisuuksia ja luodaan olosuhteita asukkaille vahvistaa hyvinvointia ja terveyttä, kuten esimerkiksi turvallisten ja terveellisten elinympäristöjen kautta. Hyvinvointi-investointi mahdollistaa hyvinvointia luovat toimenpiteet, jotka nähdään investointeina tulevaisuuden hyvinvoinnille. Yksi hyvinvointitalouden käytännön sovellus on vaikuttavuusinvestointi.²²

Ihmisten elinoloja, sosiaalista ympäristöä ja hyvinvointia edistävien toimien kustannuksia ja mahdollisia kustannusvaikutuksia on tärkeää arvioida asetettujen tavoitteiden ja toimenpiteiden taustalle. Tähän arviointiin on Keski-Suomen hyvinvointialueella kehitetty Sola-laskentatyökalu, jonka avulla voidaan arvioida yhteiskunnan sosiaalista laatua, hyvinvoinnin vahvistamista ja kustannusvaikutuksia. Työkalun avulla on mahdollista hahmottaa hyvinvoinnin vahvistamisen tekijöitä, edellytyksiä ja vahvistamistyöstä koituvia kustannuksia ja säästöjä.²³

Sola-laskentatyökalu mahdollistaa lyhyt- ja pitkäaikaisten vaikutusten arvioimista ja arvottamista, eli kustannusvaikuttavuuden suunnan hahmottamista. Sosiaalisesti laadukkaassa yhteiskunnassa sen jäsenillä on riittävä suoja köyhyyttä ja muita materiaalisia riskejä vastaan (sosioekonominen turvallisuus) sekä mahdollisuudet käyttää tietojaan ja taitojaan (valtaistuminen) oman elämänsä ja hyvinvointinsa hallitsemiseksi ja osallistua yhteiskunnan avaintoimintoihin (osallisuus). Lisäksi he voivat luottaa toisiin ihmisiin ja julkiseen valtaan ja heillä on ilmaisun vapaus (koheesio). Esimerkiksi Sola -laskentamatriisin avulla voidaan arvioida hyvinvoinnin edistämiseen tähtäävien toimenpiteiden yhteiskunnallista säästöpotentiaalia ja hyvinvointivaikutuksia lyhyellä ja pitkällä aikavälillä yksilön, läheisten ja yhteisön näkökulmasta²⁴.

Sola-työkalu sisältää 23 sosiaalisen laadun prosessi-indikaattoria ja 2 tulosindikaattoria, jotka toimivat ilmiönä. Jokaisen ilmiön kohdalla lukuisia hyvinvointivaikutuksia on arvioitu ja arvotettu yksilön, läheisten ja yhteisön näkökulmasta. Vaikutusten monitasoinen hahmottaminen yksilön lisäksi läheisten ja yhteisön näkökulmasta vahvistaa ilmiöiden vaikutusten hahmottamista vuoden, viiden vuoden ja kymmenen vuoden aikana. Arvotettu sosiaalikorkeus mahdollistaa ilmiöiden kustannusvaikuttavuuden arviointia keski- ja pitkäaikaisesti sekä vaikutusten kautta syntyviä säästöjä tai kustannuksia.

Hyvinvointitalouden johtamisen välineitä on mainittu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yhteydessä. Ne ovat strategia, hyvinvointikertomus ja -suunnitelma. Kustannusvaikuttavuutta seurataan vastaamalla mm. seuraaviin kysymyksiin: Minkä väestöryhmien hyvinvointia ne edustavat? Mitä asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden ylläpitäminen tai vahvistaminen maksaa? Ja voivatko toimet säästää tulevaisuudesta menoja?²⁵

²² [Hyvinvointijohtamisella hyvinvointitaloutta - THL](#)

²³ [Sola-hanke | Keski-Suomen hyvinvointialue \(hyvaks.fi\)](#)

²⁴ Hyvinvointipolitiikan vaikuttavuutta voidaan tutkia ja hyödyntää päätöksenteon tukena [duo17662.pdf \(duodecimlehti.fi\)](#)

²⁵ [Hyvinvointijohtamisella hyvinvointitaloutta - THL](#)

6 Arjen turvallisuuden, mielen hyvinvoinnin sekä liikunnallisen elämäntavan edistämisen painopisteet valtuustokaudella

6.1. Arjen turvallisuuden edistäminen

Tässä osuudessa avataan lyhyesti arjen turvallisuutta käsitteenä, arjen turvallisuuden edistämistä lähisuhte- ja kouluväkivaltaa ehkäisemällä sekä taulukoituna siihen liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet.

6.1.1. Arjen turvallisuus käsitteenä

Arjen turvallisuus kuvaa sitä, mitä toistuvia ja tavanomaisia häiriöitä, rikoksia, tapaturmia ja onnettomuuksia tapahtuu, kuinka usein ja kenelle Sisäisen turvallisuuden tila muodostuu täten eri ulottuvuuksista. Lisäksi turvallisuuden tunne, vakaus ja yhteiskuntarauha ovat tärkeä osa arjen turvallisuutta. Palvelujen saanti kuvaa sitä, millaisia palveluja ihmiset saavat, kun jotain turvallisuutta uhkaavaa tapahtuu. Vakavat ja laajat häiriöt sekä niihin varautuminen kuvaa erilaisten laajamittaisten uhkien kuten suuronnettomuuksien, laajamittaisten väkivallantehtävien ja sään ääri-ilmiöiden todennäköisyyttä ja vahingollisuutta niiden tapahtuessa. Varautumisella pystytään vähentämään näiden uhkien aiheuttamaa vahinkoa ja nopeuttamaan niistä palautumista. Parhaimmillaan sisäinen turvallisuus koostuu turvattomuuden vähentämisestä, riskien ja uhkien poistamisesta ja arjen turvallisuuden tunteen lisäämisestä.

Arjen turvallisuuden ja turvallisuuden tunteen varmistaminen kaikille kuntalaisille on sosiaalisesti kestävä yhteiskunnan ydintä. Tämän perusedellytys on arjen turvallisuuden oikeudenmukainen jakautuminen. Rikosten tekeminen, niiden uhriksi joutuminen sekä tapaturmat ja onnettomuudet liittyvät usein huono-osaisuuteen. Sisäinen turvallisuus on usein henkilökohtaista. Se, millaisia turvallisuusongelmia keski-suomalainen arjessaan kohtaa, tai mitä hän pelkää, riippuu usein henkilön omista henkilökohtaisista ominaisuuksista, olosuhteistaan tai kokemuksistaan (mm. ikä, sukupuoli, alkuperä, terveys, äidinkieli, asuinpaikka, sosioekonominen asema ym. henkilöä määrittävät tekijät). Keskeisiksi turvallisuuteen kytkeytyviksi peloiksi määritellään väkivallan pelko, päihteiden käytön aiheuttama turvattomuus, rikollisuuden pelko, onnettomuuksien ja tapaturmien pelko, liikenneonnettomuuksien pelko sekä terrorismin pelko.

Sosioekonomiset sekä päihde- ja mielenterveysongelmat kasautuvat edelleen samoille väestöryhmille, samoin turvattomuuden kokemukset, väkivalta, rasismi ja sekä etnisten vähemmistöjen kohtaama asenneilmapiiiri. Nämä kaikki ruokkivat arjen turvattomuuden tunnettaan. Arjen turvallisuuden tunteeseen vaikutetaan usein enemmän hyvinvointitoimenpiteillä kuin turvallisuustoimenpiteillä^{26 27}

²⁶ Sisäministeriö. (2021). Valtioneuvoston selonteko sisäisestä turvallisuudesta. Valtioneuvosto.

²⁷ TUOVI sisäisen turvallisuuden portaali



Hyvinvointialueen palveluissa sekä eri yhdyspinnoilla monitoimijaisella yhteistyöllä, tavoitteellisella suunnittelulla, seurannalla sekä arvioinnilla voidaan edistää arjen turvallisuutta sekä tunnistaa ja ehkäistä sitä heikentäviä tai uhkaavia tekijöitä. Yhteisövaikuttavuuden periaatteita hyödyntäen on edellytyksiä myös olettaa saavutettavia vaikutuksia ja pidemmällä aikavälillä vaikuttavuutta. Keski-Suomen hyvinvointialueella arjen turvallisuutta edistämään keskitytään lähisuhdeväkivallan ja kouluväkivallan ehkäisyyn.

6.1.2. Arjen turvallisuuden edistäminen lähisuhde- ja kouluväkivaltaa ehkäisemällä

Keskisuomalaisen arjen turvallisuuden edistämisen on yksi hyvinvointialueen strategian painopisteistä, jonka tavoitteisiin tässä suunnitelmassa vastataan edistämällä *lähisuhdeväkivallan ehkäisyä sekä kouluväkivallan ehkäisyä*. Toimenpiteillä vastataan samalla myös Suomen ratifioimien ihmisoikeussopimusten velvoitteisiin (3), jotka ovat lakina voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut. Ihmisoikeussopimusten täytäntöönpanoa ohjaa toimeenpanosuunnitelmat, hallitusohjelma sekä ohjeet kunnille ja hyvinvointialueille lähisuhdeväkivallan ehkäisyn koordinaatio rakenteiden ja lähisuhdeväkivallan vastaisen toiminnan järjestämiseksi²⁸. Laki ja asetusvelvoitteiden täytäntöönpanoa ohjeistaa Sosiaali- ja terveysministeriö (STM), Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) ja valvoo aluehallintovirasto (AVI).

Hyvinvointikertomuksessa nousee esiin muun muassa huoltajien lapseen ja nuoreen kohdistama fyysinen ja henkinen väkivalta perheessä. Seksuaalisen ahdistelu sekä seksuaaliväkivallan kokemukset erityisesti tytöillä ovat edelleen kasvaneet. Koulukiusaaminen on tekemästä muuttanut fyysisemmäksi erityisesti poikien kohdalla, kun tytöt käyttävät taas enemmän keinoja henkistä väkivaltaa sekä yhteisöstä eristämistä²⁹. Lapset ja nuoret, jotka tekevät paljon rikoksia, ovat usein myös itse rikoksen uhreja. Lapsuudessa ja nuoruudessa koettu rikollisuus, traumat ja kaltoinkohtelu, kuten perheväkivalta tai kiusaaminen, kohottavat riskiä rikosten tekemiselle ja uhriksi joutumiselle myös aikuisiässä³⁰. Työikäisistä lähisuhdeväkivallan kohteena on pääosin nainen. Erityistä huomioita vaatii myös yli 65-vuotiaat keskisuomalaiset naiset, jotka raportoivat lähisuhdeväkivaltaa maan keskiarvoa enemmän³¹.

Arjen turvallisuuden edistämisen tavoitteet hyvinvointialueella sekä monialaisessa yhdyspintatyössä:

1. Asukkaiden kokemus arjen turvallisuudesta lisääntyy. Huomioidaan arjen turvallisuutta tukevat eri ympäristöt ja yhteisöt.
2. Asukkailla on keinoja tunnistaa ja ehkäistä omaa hyvinvointia ja turvallisuutta heikentäviä tekijöitä sekä vahvistaa suojaavia tekijöitä.
3. Hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta heikentäviä tekijöitä tunnistetaan palveluissa hyödyntämällä erilaisia puheeksi ottamisen keinoja.
4. Palvelutarjonnassa huomioidaan yhdenvertaisuus, tarpeenmukaisuus sekä saavutettavuus. Asukkaille viestitään palvelujen saatavuudesta ja saavutettavuudesta.

²⁸ [Ohjeet](#) kunnille ja hyvinvointialueille lähisuhdeväkivallan ehkäisyn koordinaatorakenteiden ja lähisuhdeväkivallan vastaisen toiminnan järjestämiseksi

²⁹ [Kouluterveyskyselyn tulokset \(THL\)](#)

³⁰ [Sisäministeriö. \(2021\). Valtioneuvoston selonteko sisäisestä turvallisuudesta. Valtioneuvosto.](#)

³¹ [Sotkanet](#)



5. Asukkaiden osallisuutta tuetaan mahdollistamalla heille osallistuminen ja vaikuttaminen palveluiden suunnitteluun, kehittämiseen, toteutukseen tai arviointiin.
6. Yhdyspintatyössä monilaisen yhteistyön avulla kuntien, yksityisten palveluntuottajien, valtion palvelujen (oikeustoimijat, poliisi), kolmannen sektorin sekä oppilaitosten (tulevat ammattilaiset) kanssa määritellään yhteistyön tarve, jonka myötä vaikutetaan arjen turvallisuuden edistämiseksi ja lähisuhdeväkivallan sekä kouluväkivallan ehkäisemiseksi.

6.1.3. Tavoitteet ja toimenpiteet

Keski-Suomen hyvinvointialueen strategian painopisteen *arjen turvallisuuden edistäminen* ja ihmisoikeussopimusten *lähisuhdeväkivallan ehkäisyn ja kouluväkivallan ehkäisyn* velvoitteisiin vastaaminen on huomioitu samassa kokonaisuudessa tavoitteiden ja toimenpiteiden asettelun osalta. Ne löytyvät alla olevasta taulukosta. Alueellisen hyvinvointisuunnitelman alaohjelmissa, kuten lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, suunnitelma ikääntyneen väestön hyvinvoinnin tukemiseksi, alueellinen hyvinvointisuunnitelma, alueellinen neuvolasuunnitelma, alueellinen opiskeluhoitosuunnitelma sekä mielenterveyssuunnitelma huomioivat väkivallan ehkäisyn yleisemmällä tasolla.

Konkreettiset ja tarkemmat toimenpiteet tavoitteineen sovitaan esihenkilöiden ja muiden oleellisten toimijoiden kanssa.

Kokonaisuus jakautuu kolmeen pääteemaan seuraavasti:

- I. Arjen turvallisuutta edistävä ja väkivallan ehkäisytyötä tukeva koordinaatio, rakenne sekä tiedolla johtaminen
- II. Työvälineet ja toimintamallit, hoito- ja palveluketjut, osaamisen vahvistaminen sekä monialainen yhteistyö
- III. Tietoisuuden lisääminen ja osallisuus

Taulukko 1 Lähisuhdeväkivallan ja kouluväkivallan ehkäisyn tavoitteet ja toimenpiteet

Lähisuhdeväkivallan (ja kouluväkivallan) ehkäisy	Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Aikataulu, raportointi, vastuut
Arjen turvallisuutta edistävä ja väkivallan ehkäisyä tukeva koordinaatio, rakenne sekä tiedolla johtaminen	<ol style="list-style-type: none"> Alueellinen väkivallan ehkäisyä tukeva työryhmä sekä väkivallan ehkäisyn koordinaattori edistävät arjen turvallisuutta alueelliseen hyvinvointisuunnitelmaan kirjattujen tavoitteiden mukaisesti Strateginen johtaminen ja järjestäminen, Hyku sekä soten esihenkilötuki edistävät lähisuhdeväkivallan (ja kouluväkivallan) ehkäisyn tavoitteiden saavuttamista tukemalla suunnitelman käytäntöön viemistä. Lähisuhdeväkivallan (ja kouluväkivallan) ehkäisyn ymmärrystä lisätään luottamushenkilöiden ja esihenkilöiden osalta. Toteutus valtuustokausittain. Kuntalaiset saavat tasavertaisesti palvelua. Palvelurakenne mahdollistaa perus- ja erityistason sekä akuutti ja pidempi kestoisia palveluja väkivallan kohteena oleville sekä väkivaltaa käyttäville henkilöille (palveluverkko). Tiedon keruu sekä hyödyntäminen on pitkäjänteistä ja suunnitelmallista kehittämistä perustuen kerättyihin tietotarpeisiin. Tutkimustieto, ammattilaisten kokemustieto ja asiakaspalaute on integroitu muuhun tietoon ja kehittämiseen. Monialainen yhteistyö toimii perustana tiedolla johtamiselle. Tiedon dokumentointi, tiedon avoimuus sekä tiedon tarkoituksenmukainen jakaminen huomioiden raportoinnin tarve eri toimijoiden näkökulmasta on suunnitelmallista. Henkilöstön osallisuuden ja tietoisuuden vahvistaminen tiedon eri näkökulmista ja merkityksestä on tukemassa arjen työtä sekä päätöksentekoa. Vaikuttavuus- ja hyvinvointitalousajattelua sekä yhteisövaikutavuuden periaatteita tukemaan hyödynnetään Sola laskentatyökalua. Vaikuttavuusarvioitu Lapset puheeksi menetelmä on osa perhekeskustoiminnan käytänteitä tukemassa arjen turvallisuutta 	<ol style="list-style-type: none"> Lähisuhdeväkivallan (ja kouluväkivallan) ehkäisyä tukeva koordinaatio työryhmä kokomainen ja toiminnan aloittaminen 2024. Vuosikello ohjaamaan toimintaa. Lähisuhdeväkivallan (ja kouluväkivallan) ehkäisyn käytänteiden, jalkauttamisen ja viestinnän suunnittelu esihenkilöiden sekä kunta- ym. oleellisten verkostojen kanssa. Lähisuhdeväkivallan (ja kouluväkivallan) koulutuksen ja perehdytyspaketin rakentaminen. Palvelurakenteen selkeyttäminen yhteistyössä esihenkilöiden sekä muiden palvelua tarjoavien tahojen kanssa (mm. poliisi, järjestötoimijat). Erityisesti MARRAK riskinarviointi menetelmä, Ankkuritoiminta sekä Tukiklinikka toimintojen suunnittelu hyvinvointialueen kattavana. Selkeämmät toimintamallit tiedon hyödyntämiseen rakentuvat monialaisessa yhteistyössä. Saatujen havaintojen toiminnallistamiseksi rakentuvat konkreettiset ehdotukset toimenpiteistä (tietorapeiden määrittely, tiedon saanti eri järjestelmistä, laatu ja ajantasaisuus, raportointi, hyödyntäminen päätöksenteossa). Ehkäisevän työn kuntaverkosto otetaan mukaan käytännön toimenpiteiden rakentamisessa Toimiva tallennusalue hyvinvointialueen palveluissa rakentuu yhteistyössä tietohallinnon kanssa (esim. Export). Rakennetaan palaute ammattilaisille miten palveluista kerättyä tietoa on hyödynnetty. Sola laskentatyökalun käyttöönottoa tuetaan koulutuksella sekä sopimalla käytänteistä ja väkivaltailmiöitä kuvaavista mittareista esihenkilöiden kanssa 	<ol style="list-style-type: none"> Koordinoiva työryhmä on perustettu/ei ole perustettu. Väkivallan ehkäisyn käytänteet on sovittu/ei ole sovittu Perehdytyspaketti ja koulutus toteutunut/ei ole toteutunut Palvelurakenne selkeytynyt/ ei ole selkeytynyt 	<p>Aikataulu</p> <ol style="list-style-type: none"> 2024 2023-2024 2024-2025 2024-2025 2024-2025 <p>Raportointi: tarkentuu myöhemmin saatavien ohjeiden myötä.</p> <p>Vastuut: Hyvinvointi ja kumppanuudet, väkivallan ehkäisyn koordinaatio.</p>



Lähisuhdeväkivallan (ja kouluväkivallan) ehkäisy	Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Aikataulu, raportointi, vastuut
	edistämistä. Osana perhekeskustoimintaa on sovittuna lähisuhdeväkivallan ehkäisyn käytänteet. Kokonaisuudessa huomioidaan yhteisövaikuttavuuden toimintaperiaatteet.	8. Perhekeskushenkilöstöllä on riittävä osaaminen väkivallan ehkäisyn käytänteisiin. Koulutukset ja tuki toteutuvat säännöllisesti.		
Työvälineet ja toimintamallit, hoito- ja palveluketjut, osaamisen vahvistaminen sekä monialainen yhteistyö	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ammattilaisilla on omassa tehtävässään riittävä osaaminen ja keinoja, joilla vahvistetaan suojaavia tekijöitä sekä tunnustetaan riskitekijöitä väkivallattoman arjen edistämiseksi. Vahvistetaan ja tuetaan eri-ikäisten kuntalaisten tunne- ja turvataitoja (promootio). 2. Ammattilaisilla on tieto väkivallan ehkäisyn (preventio) velvoitteista sekä toimintakäytännöistä. Toimintamallit ovat sovituintuina, jolloin ammattilaisilla on selkeä käsitys työtehtävänmuokaisesta roolistaan väkivallan ehkäisyssä. Osaamisen vahvistamisella turvataan palvelujen hyvä toteutuminen ja laatu 3. Lähisuhdeväkivallan tunnistaminen sovitun työvälineen (lähisuhdeväkivallan suodatin- ja kartoituslomake) avulla on systemaattinen osa kerättävää mittaritietoa. Tilastointia kehitetään systemaattisemmaksi ja informatiivisemmaksi osana tiedolla johtamista. 4. Ammattilaisista kootaan lähisuhdeväkivallan avainkouluttajaverkosto 5. Hoito- ja palveluketjut, joissa huomioidaan eri-ikäiset kuntalaiset, rakentuvat monialaisessa yhteistyössä Drupal alustalle. Niissä huomioidaan väkivallan kohteena olevan sekä väkivallan tekijän palvelujen tasavertaisuus ja ihmislähtöisyys. Ammattilaisohjeet (SAMPO) päivitetään. 6. Monialaiset yhteistyön käytänteet ja tavoitteet on sovittuna lähisuhdeväkivallan (ja kouluväkivallan) ehkäisyä edistävissä eri verkostoissa. Konsultaatio mahdollisuudet ovat sovituintuina. 7. Varmistetaan osaava ja jaksava henkilöstö sekä väkivallan ehkäisytyön jatkuminen sopimalla eri tukimuodoista. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sovitaan hyvinvointialueen eri organisaatioiden esihenkilöiden kanssa lähisuhdeväkivallan ehkäisyn konkreettisista työvälineistä sekä toimintamalleista työntekijän perustehtävä huomioideni. Perhekeskustoiminta on osa kokonaisuutta. Ehkäiseväntyön kuntaverkostossa suunnitellaan kouluväkivallan ehkäisyn toimintamalli (yhdyspintatyö). 2. Osaamisen vahvistaminen: Vakiinnutetaan THL:n verkkopohjaiset lähisuhdeväkivallan (ja kouluväkivallan) ehkäisy -koulutukset osaksi ammattilaisten perus- ja lisäkoulutusta., joissa hyödynnetään THLn väkivalta-aiheiset verkkokoulut. Vahvistetaan tietoisuutta ja ohjantakeinoja hyödyntää MARAK, Ankkuri ja Tukiklinikka toimintaa osana verkkokouluja sekä lähitapaamisia. 3. Tilastointi vahvistetaan osaksi käytänteitä huomioiden eri alusojen käyttömahdollisuudet (Life Care, Mediatri, Pegasos, Saga) 4. Osallistuminen THL:n toteuttamaan avainkouluttajajipilottiin kevään 2024 aikana. 5. Lähisuhdeväkivallan ehkäisyn sekä Lapsikohteinen seksuaalisuus (SERI, tekijänäkökulma); hoito- ja palveluketjujen rakentaminen monialaisessa yhteistyössä. 6. Monialaisen yhteistyön käytänteissä vahvistetaan konsultaatiomahdollisuus niihin liittyvissä verkostoissa. 7. Ammattilaisten tuen käytänteet järjestetään hva:een henkisen tuenpalvelut; A) Hetipurku = työyksikön sisällä, B) Ensiapurku = esihenkilön ja tarvittaessa 		<p>Raportointi: tarkentuu myöhemmin saatavien ohjeiden myötä.</p> <p>Vastuut: Hyvinvointi ja kumppanuudet, väkivallan ehkäisytyön koordinointi.</p>



Lähisuhdeväkivallan (ja kouluväkivallan) ehkäisy	Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Aikataulu, raportointi, vastuut
		koulutetun ensipurkuohjaajan (defusing) kanssa välitön keskustelu, C) Jälkipuinti = koulutetun jälkipuintiohjaajaparin (debriefing) tukema keskustelu		
Tietoisuuden lisääminen sekä osallisuus	<ol style="list-style-type: none"> Tiedottaminen ja viestintä eri kanavilla on ajantasaista, päivitettyä, suunnitelmallista ja toistuvaa. Hyvaks nettisivuilta kuntalaiset saavat tietoa lähisuhdeväkivallasta (ja kouluväkivallasta) sekä palveluista. Kuntalaisille välitetään tietoa ajankohtaisista asioista. Huomioidaan erityisesti matala kynnyksen tiedottaminen; tiedottamisen sekä viestinnän avulla vaikutetaan myös asenteisiin ja käyttäytymismalleihin. Järjestetään kampanjoita, avoimia kohdennettuja tapahtumia (avoimet vanhempainillat) ja messuja tai vastaavia tapahtumia tietoisuuden lisäämiseksi kuntalaisille, ammattilaisille sekä muille teemaan liittyville toimijoille. Kerätään kuntalaiskyselyjen avulla tietoa muun muassa arjen turvallisuuteen liittyvistä teemoista (esimerkiksi väkivalta, päihteet) turvallisuutta edistävien toimien suunnittelun tueksi. 	<p>Viestintäsuunnitelman rakentaminen (sisältää Hyvaks nettisivut ja muut sähköiset julkaisualustat, kohdennetut uutiskirjeet, kyselyjen tulosten julkaisut, alueellisten suunnitelmien julkaisut)</p> <p>Kampanjat ja tapahtumat sekä kuntalaisille /ammattilaisille suunnatut kyselyt</p>		<p>Raportointi: tarkentuu myöhemmin saatavien ohjeiden myötä</p> <p>Vastuut: Hyvinvointi ja kumppanuudet, väkivallan ehkäisytyön koordinaatio.</p>

6.2. Mielen hyvinvoinnin edistäminen

Vaikka mielen hyvinvointia ja siihen kytkeytyviä termejä, kuten psyykinen hyvinvointi ja mielenterveys, on tutkittu paljon, ei mielen hyvinvoinnista ole yhtä vakiintunutta määritelmää. Sen vuoksi mielen hyvinvoinnin arvioimista ja mittaamista on vaikea tehdä ³².

Mielen hyvinvointi viittaa yksilön henkiseen ja emotionaaliseen tilaan, joka on merkki tyytyväisyydestä, tasapainosta ja hyvinvoinnista. Se on monitahoinen käsite, joka liittyy ihmisen psyykkiseen terveyteen ja tunnetilaan. Mielen hyvinvointiin kuuluu useita tekijöitä, ja se voi vaihdella yksilöittäin ja se on osa ihmisen yleistä terveyttä ja hyvinvointia. Se on voimavara ja tärkeä tekijä ihmisen toimintakyvyn kannalta. Mielen hyvinvointi ei ole pysyvä tila vaan ominaisuus, jota voi tukea ja vahvistaa ja jonka avulla ihminen voi kohdata elämän haastavat kohdat. Mielen hyvinvoinnista voidaan puhua myös positiivisena mielenterveytenä, ja sillä tarkoitetaan laajempaa kokonaisuutta, kuin vain mielenhäiriön puuttumista. Mielen hyvinvoinnin käsitteellä pyritään siirtämään ajatus pois ongelma- ja sairauskeskeisyydestä. Se koostuu esimerkiksi ihmisen psyykkisistä voimavaroista, tyydytystä tuottavista sosiaalisista suhteista, elämänhallinnan tunteesta, vaikuttamismahdollisuuksista ja myönteisestä käsityksestä itsestä ³³.

Mielen hyvinvoinnin tärkeys korostuu yhä enemmän, kun ymmärretään, että se vaikuttaa monin tavoin fyysiseen terveyteen, ihmissuhteisiin ja elämänlaatuun. Henkinen tasapaino ja hyvinvointi edistävät yksilön kykyä selviytyä vaikeuksista, olla tuottava ja nauttia elämästään. Mielen hyvinvointia voi ylläpitää ja edistää elämäntapojen avulla. Uni ja lepo, liikkuminen, ruokailu ja sosiaalinen vuorovaikutus voivat tukea ja mahdollistaa mielen hyvinvoinnin osatekijöitä.

6.2.1. Mielen hyvinvoinnin edistäminen ehkäisevän päihdetyön kautta

Hyvinvointikertomuksessa nousee erityisesti nuorten kokema kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus ja mielialaongelmat sekä tyytymättömyys elämään. Lisäksi indikaattoreissa havaitaan merkkejä yksinäisyyden lisääntymisestä myös ikäihmisten osalta. Päihteiden käyttöön liittyvät ilmiöt muuttuvat nopeasti, eikä tilannekuva välttämättä ole indikaattoreiden mukainen. Vaikka tupakointi on vähentynyt, ovat alkoholin käyttö, pelaamisen haasteet, nuuskaaminen ja sähkötupakointi yleistyneet tietyissä kohderyhmissä. Siksi on tärkeää, että toimenpiteitä ja prosesseja mietitään hyvinvointialueen, kuntien, järjestöjen sekä seurakuntien yhteisenä toimintana yhdyspintatyössä.

³² Kokko, K. (2023) Mitä on kokonaisvaltainen mielen hyvinvointi? Luettu 31.1.2024
https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/86285/1/Kokko_TUVJ-6-22.pdf

³³ Positiivinen mielenterveys eli mielen hyvinvointi Luettu 23.1.2024 [Positiivinen mielenterveys eli mielen hyvinvointi - THL](#)



6.2.2. Mielen hyvinvoinnin edistämisen tavoitteet hyvinvointialueella ja monialaisessa yhdyspintatyössä

1. Ympäristöt ja yhteisöt tukevat mielen hyvinvointia.
2. Nuorten kokema ahdistuneisuus ja mielenterveyden ongelmat eivät lisäänty. Tähän on myös tarkempia kuvauksia mielenterveyssuunnitelmassa.
3. Yksinäisyyden ehkäisy, löydetään keinoja vähentää yksinäisyyden kokemusta.
4. Päihteiden käyttöön sekä käytön aiheuttamien haittojen ehkäisyyn vaikuttaminen. Tähän on tarkempia kuvauksia ehkäisevän päihdetyön suunnitelmataulukossa (Taulukko 2).

Keskisuomalaisten mielen hyvinvoinnin edistäminen on yksi hyvinvointialueen strategian painopisteistä, jonka tavoitteisiin tässä suunnitelmassa vastataan erityisesti ehkäisevän päihdetyön tavoitteilla ja toimenpiteillä. Näiden avulla vastataan samalla myös lainsäädännön sekä kansallisen ehkäisevän päihdetyön toimintaohjelman asettamiin tavoitteisiin päihde- ja rahapelaamisen haittoja koskien.

Taulukko 2 Ehkäisevän päihdetyön tavoitteet ja toimenpiteet

Tavoite	Toimenpide	Mittari	Aikataulu, vastuutaho, raportointi
<p>Päihteiden riskikäyttö, ongelmallinen rahapelaaminen ja niiden aiheuttamat haitat eivät lisäänty.</p> <p>Lapsella ja nuorella on turvallinen ja päihteetön kasvuympäristö.</p> <p>Lasten ja nuorten päihteiden kokeilu ja käyttö sekä ongelmallinen rahapelaaminen eivät lisäänty.</p> <p>Aikuisväestön päihteiden riskikäyttö, ongelmallinen rahapelaaminen ja niiden aiheuttamat haitat eivät lisäänty.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tietoisuus ja huomio suojaaviin tekijöihin, edistävän työn tunnistaminen: ehkäisevän päihdetyön vuosikello sekä ehkäisevän päihdetyön viestintäsuunnitelma 2. Alueelliset vanhempainillat 3. Koulutusvaranto, ammattilaisten osaamisen tuki 4. Palvelualueiden ja eri toimijoiden kanssa yhteistyö: erilaisten toimintatapojen, menetelmien ja testistöjen sekä kirjaamiskäytäntöjen yhtenäistäminen 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Vuosikello, on / ei ole, Viestintäsuunnitelma, on / ei ole 2. Vanhempainillat, järjestetty / ei järjestetty 3. Koulutusvaranto, aloitettu / ei aloitettu 4. Yhteistyö palvelualueiden ja toimijoiden kanssa, toteutunut / ei toteutunut <ul style="list-style-type: none"> • Vähimmäistietosisällön indikaattorit, Sotkanet (TerveSuomi, Kouluterveyskysely), <i>kts. erillinen listaus indikaattoreista</i> 	<ol style="list-style-type: none"> 1. 2024–2025 2. 2024–2025 3. 2024–2025 4. 2024–2025 <p>Vastuutaho: Hyvinvointi ja kumppanuuDET, ehkäisevän päihdetyön koordinaatio</p> <p>Raportointi: Valtuustokausittain, tarkentuu</p>
<p>Ehkäisevä päihdetyö kuuluu kaikille.</p> <p>Ehkäisevän päihdetyön rakenteet selkiytyvät.</p> <p>Ehkäisevän päihdetyön toimintatavat yhtenäistyvät.</p> <p>Ehkäisevän päihdetyön menetelmien käyttö yhtenäistyy.</p> <p>Maakunnallista ehkäisevää päihdetyötä ohjaa ja koordinoi monitoimijainen asiantuntijaryhmä.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 5. Ehkäisevän päihdetyön alueellinen koordinaattori 6. Monitoimijainen yhteistyö hyvinvointialueen, kuntien, järjestöjen, seurakuntien, asukkaiden ja muiden toimijoiden kesken 7. Alueellinen monitoimijainen asiantuntijaryhmä 8. Ehkäisevän päihdetyön suunnitelma laaditaan yhteistyössä ja yhteensovit-taen muiden alueellisten suunnitelmien kanssa 9. Ehkäisevän päihdetyön rakenne ja roolit on kuvattu hyvinvointialueen verkkosivuilla 10. Ehkäisevälle päihdetyölle laaditaan vuosikello sekä viestintäsuunnitelma 	<ol style="list-style-type: none"> 5. Alueellinen koordinaattori, kyllä / ei 6. Monitoimijainen yhteistyö, käynnissä / ei käynnissä 7. Alueellinen ohjaava työryhmä, on / ei ole 8. Ehkäisevän päihdetyön suunnitelma yhteensovitettu muiden suunnitelmien kanssa, kyllä / ei 9. Ehkäisevän päihdetyön rakenne ja roolit kuvattu verkkosivuilla, kyllä / ei 10. Viestintäsuunnitelma ja vuosikello, kyllä / ei 11. Ept sijoittuu eri hoito- ja palveluketjuihin, kyllä / ei 12. Ept-verkkotyökalu, kyllä / ei 13. Koulutusvaranto, aloitettu / ei aloitettu <p>- Itsearviointi, tehty / ei tehty</p> <p>- Kypsyysanalyysi, käytössä / ei käytössä</p>	<ol style="list-style-type: none"> 5. 2023–2025 6. 2024–2025 7. 2024–2025 8. 2024–2025 9. 2024–2025 10. 2024–2025 11. 2024–2025 12. 2024–2025 13. 2024–2025 <p>Vastuutaho: Hyvinvointi ja kumppanuuDET, ehkäisevän päihdetyön koordinaatio</p> <p>Raportointi: Valtuustokausittain, tarkentuu</p>



Tavoite	Toimenpide	Mittari	Aikataulu, vastuutaho, raportointi
	11. Ehkäisevä päihde- työ sijoittuu eri hoito- ja palveluketju- ihin 12. Ehkäisevän päihde- työn verkkotyökalu Polku mielen hyvin- vointiin ja päihteettömyyteen päivate- tään ja siirretään Drupal-pohjaan 13. Koulutusvaranto, ammattilaisten osaamisen tuki		



6.3. Liikunnallisen elämäntavan edistäminen

Liikunnallisen elämäntavan edistäminen tarkoittaa toimenpiteitä ja pyrkimyksiä, joilla kannustetaan yksilöitä ja yhteisöjä osallistumaan säännölliseen fyysiseen aktiivisuuteen ja terveelliseen liikuntaan osana päivittäistä elämää. Tavoitteena on, että väestö liikkuu terveytensä ja hyvinvointinsa kannalta riittävästi. Liikunnallisen elämäntavan edistäminen on tärkeä osa kansanterveysohjelmia ja terveyden edistämistä.³⁴ Liikunnallinen elämäntapa parantaa fyysistä terveyttä, tukee monien sairauksien ehkäisyä³⁵, sekä edistää monella tavalla hyvinvointia ja parantaa elämänlaatua. Säännöllinen liikunta on osoittautunut tehokkaaksi keinoiksi ehkäistä monia kroonisia sairauksia, kuten sydän-sairauksia, 2 tyypin diabetesta, lihavuutta ja mielenterveysongelmia. Se edistää myös fyysistä kuntoa, parantaa mielialaa ja auttaa ylläpitämään terveellistä painoa.

³⁶

Liikuntalaissa määritellään liikunnallisen elämäntavan edistämistä periaatteet, lain tavoitteena on edistää; väestöryhmien mahdollisuuksia liikkua ja harrastaa liikuntaa, väestön hyvinvointia ja terveyttä, fyysisen toimintakyvyn ylläpitämistä ja parantamista, lasten ja nuorten kasvua ja kehitystä, liikunnan kansalaistoimintaa, huippu-urheilua, liikunnan ja huippu-urheilun rehellisyyttä ja eettisiä periaatteita, eriarvoisuuden vähentämistä liikunnassa sekä kestävää kehitystä liikunnassa ja huippu-urheilussa. Lain tavoitteiden toteutumisen lähtökohtana ovat tasa-arvo, yhdenvertaisuus, yhteisöllisyys, monikulttuurisuus, terveet elämäntavat, turvallinen toimintaympäristö sekä ympäristön kunnioittaminen³⁷.

Liikkuminen ja fyysinen aktiivisuus tulisi olla osa jokaisen ihmisen perusarkea. Pitkäaikainen ja toistuva paikallaan oleminen on tutkitusti terveydelle haitallista ja lisää sairastumisriskiä. Ihmisen liikunnan tarve vaihtelee eri elämänvaiheiden aikana, jonka vuoksi eri ikäryhmille on kehitetty omat valtakunnalliset suosituksensa. Suositukset toimivat hyvänä apuna oman liikunnallisen arjen suunnittelussa, mutta myös ammattilaisten tukena esimerkiksi liikuntaneuvonnassa. Liikuntatottumukset opitaan jo lapsuudessa, joten liikunnallisuutta ja fyysistä aktiivisuutta tukevilla ihmisillä ja ympäristöillä on merkittävä vaikutus liikunnallisten elämänapojen kehittymiselle³⁸.

6.3.1. Elämäntapaohjaus liikunnallisen elämäntavan edistäjänä

Hyvinvointikertomuksen indikaattoreiden mukaan keskisuomalaisilla asukkailla aktiivisuuden ja liikkumisen määrä on vähentynyt sekä paikallaanoloon käytetty aika on

³⁴ <https://okm.fi/liikunnan-edistaminen>. Luettu 9.2.2024

³⁵ <https://stm.fi/liikunta> Luettu 9.2.2024

³⁶ <https://ukkinstituutti.fi/liikkuminen/liikkumisen-vaikutukset/> Luettu 9.2.2024

³⁷ [Liikuntalaki 390/2015 - Ajantasainen lainsäädäntö - FINLEX®](#)

³⁸ [Liikunta - THL](#)

lisääntynyt monissa ikäryhmissä. Liikkumattomuus on yksi syy syrjäytymiselle ja sosiaalisten suhteiden vähydelle, joka itsessään voi heikentää myös mielen hyvinvointia³⁹. Pieni osa ihmisistä saavuttaa tällä hetkellä valtakunnalliset terveystilintarkastus-suositukset. Terveyttä edistävät elämäntavat tukevat ja mahdollistavat parhaimmillaan toinen toisiansa. Omiin elämäntapoihin, kuten uniterveyteen, säännölliseen arkirytmiin ja ravitsemukseen panostaminen näkyvät myös positiivisesti liikkumisaktiivisuudessa.

Elämäntapaohjauksen kokonaiskoordinoinnin vastuu kuuluu hyvinvointialueelle. Elintapoihin liittyvien muutosten tukemisessa on keskeistä tunnistaa ne asiakkaat, jotka tarvitsevat tukea ja ohjausta elintapamuutosten tekemiseen. Elämäntapaohjaus on ammattilaisen tukemaa asiakaslähtöistä ja tavoitteellista toimintaa. Elintapaohjaus voi pitää sisällään kertaluonteisia tapaamisia tai olla pidempikestoisen elämäntapaohjauksellinen prosessi, johon liittyy olennaisesti myös seuranta ja vaikuttavuuden arviointia.

Elintapaohjaukseen voi kuulua useita erilaisia sisältökokonaisuuksia ja sitä voidaan toteuttaa yksilö ja ryhmämuotoisina toimintoina. Elämäntapaohjauksessa voidaan keskittyä esimerkiksi liikkumisen, ravitsemuksen, uniterveyden ja kulttuurihyvinvoinnin edistämiseen sekä päihteiden käytön ehkäisyyn ja vähentymiseen. Elämäntapaohjauksen prosessin tukena voidaan hyödyntää useiden eri ammattilaisten, kuten fysioterapeutin, ravitsemusterapeutin tai mielenterveys- ja päihdetyöhön erikoistuneen hoitajan osaamista. Elintapaohjauksen prosessissa on mahdollista hyödyntää erilaisia omahoito-ohjelmia, vertaistukea ja digitaalisia palveluja.

Elintapaohjauksen tavoitteena on lisätä ihmisten liikkumista ja terveellisempiä elämäntapoja ja parantaa näin ollen ihmisten toimintakykyä, elämänlaatua sekä pienentää sairauksien riskitekijöitä. Elämäntapaohjaus on parhaimmillaan ennaltaehkäisevää sekä ennakoivaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä, mikä toteutuu laaja-alaisesti yhteisesti määritellyssä palveluketjussa. Tavoitteena on, että ihmiset liikkuvat riittävästi ja säännöllisesti oman hyvinvoinnin edistämiseksi ja terveyshyötyjen saamiseksi⁴⁰.

³⁹ <https://www.duodecimlehti.fi/duo12430> Luettu 9.2.2024

⁴⁰ [Elintapaohjauksen tarkistuslista – työkalu elintapaohjauksen yhdyspintapalvelujen suunnitteluun ja valmisteluun \(valtioneuvosto.fi\)](#) Luettu 12.2.2024



6.3.2. Liikunnallisen elämäntavan edistämisen tavoitteet hyvinvointialueella ja monialaisessa yhteistyössä

1. Arkiliikkuminen lisääntyy
2. Paikallaanolo vähenee
3. Terveyttä edistävät elämäntavat edistävät liikkumista ja liikunnan vaikutuksia, kuten painonhallintaa ja toimintakykyä

Keskisuomalaisten liikunnallisen elämäntavan edistämisen on yksi hyvinvointialueen strategian painopisteistä, jonka tavoitteisiin tässä suunnitelmassa vastataan edistämällä laaja-alaisesti elämäntapaohjaukseen liittyvien palveluprosessien ja toimintamallien kehittämistä. Näiden avulla vastataan samalla myös lainsäädännön sekä elämäntapaohjauksen tarkastuslistan mukaisiin tavoitteisiin hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi hyvinvointialueella.

Taulukko 3 Liikunnallisen elämäntavan ja elämäntapaohjauksen edistämisen tavoitteet ja toimenpiteet

Teema	Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Aikataulut, raportointi ja vastuut
Elämäntapaohjaukseen liittyvien palveluiden kehittäminen.	1. Hyvinvointialueella on selkeät ja yhdenmukaiset elämäntapaohjauksen palvelukokonaisuudet.	Kehitetään elämäntapaohjauksen palveluja ja niihin liittyviä menetelmiä. Toteutetaan eri ikäryhmille suunnattuja toimintoja, kuten etävalmennusryhmiä (esim. aivoterveyttä ikääntyville, Verkkopuntarivalmennus).	Asiakaspalautteet, palvelujen toteutuminen.	Käytäntöjen ja prosessien suunnittelu 2024. Hyvinvointi ja kumppanuudet vastuualue, hyvinvointialueen vastualueet.
Tunnistaminen, puheeksi otto ja palveluihin ohjaaminen	2. Sosiaali- ja terveystalveluja käyttävät elämäntapaohjauksesta hyötyvät asiakkaat tunnistetaan ja he saavat tarpeenmukaisesti kohdennettuja palveluja elämäntapamuutosten tueksi.	Vahvistetaan ammattilaisten osaamista ja systemaattisempaa toimintatapaa elämäntapaohjauksen tarpeen tunnistamiseksi, liikkuminen puheeksi ottamiseksi sekä elämäntapaohjaukseen tai kunnan liikuntaneuvontaan ohjaamiseksi.	Digitaalisen sote-keskuksen elämäntapaohjaajalle, sote-keskuksen ammattilaiselle ja liikuntaneuvontaan ohjautuminen.	Vuoden 2024–2025 aikana. Hyvinvointi ja kumppanuudet vastuualue.
Hoito- ja palveluketjut	3. Hyvinvointialueen palveluissa toteutetaan elämäntapaohjauksen hoito- ja palveluketjuja systemaattisesti osana hoito- ja palveluprosesseja.	Laaditaan lasten, nuorten ja perheiden elämäntapaohjauksen hoito- ja palveluketju, lasten ylipainon ja lihavuuden hoito- ja palveluketju sekä aikuisten ylipainon ja lihavuuden hoito- ja palveluketju. Päivitetään jo olemassa olevia hoito- ja palveluketjuja.	Palveluketjutyöskentelyn toteutuminen.	Työryhmätyöskentelyjen kartoittaminen ja aloittaminen 2024. Hyvinvointi ja kumppanuudet vastuualue.

Teema	Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Aikataulut, raportointi ja vastuut
Osaamisen vahvistaminen ja kehittäminen	4. Hyvinvointialueen ammattilaisten elämäntapaohjauksen osaaminen on laaja-alaista, tasalaatuista ja asiakaslähtöistä.	Tunnistetaan ammattilaisten osaamistarpeita ja vahvistetaan osaamista elämäntapaohjaukseen liittyvistä teemoista. Järjestetään ammattilaisille suunnattuja koulutustapahtumia. Kohdennetaan koulutuksia hyvinvointialueen ammattilaisille sekä laajemmin verkoston osaamisen vahvistamiseen.	Koulutusten toteutuminen ja niistä saatu palaute.	Koulutustarpeiden kartoitus ja suunnittelu 2024. Hyvinvointi ja kumppanuudet vastuualue.
Elämäntapaohjauksen yhdyspintapalvelut	5. Hyvinvointialueella toteutetaan sosiaali- ja terveysministeriön julkaisemaa elämäntapaohjauksen tarkistuslistaa.	Hyödynnetään elintapaohjauksen tarkistuslistan mukaisia toimenpiteitä palveluiden suunnittelussa (liikunta, ravitsemus, uniterveys, päihteet ja riippuvuudet ja kulttuurihyvinvointi).	Tarkastellaan toimenpiteiden etenemistä ja toteutumista.	Vuoden 2024–2025 aikana. Hyvinvointi ja kumppanuudet vastuualue.
Ravitsemusterveyden edistäminen	6. Hyvinvointialueella toteutetaan alueellisen ravitsemussuunnitelman mukaisia toimenpiteitä osana elämäntapaohjauspalveluja.	Hyödynnetään alueen ravitsemussuunnitelman mukaisia toimenpiteitä palveluiden suunnittelussa. Tuetaan alueita ravitsemussuunnitelman käyttöönottoamisessa tai kunnan oman suunnitelman laatimisessa sekä eri ikäryhmille suunniteltujen toimenpiteiden toteuttamisessa.	Arvioidaan työn vaikutuksia ja etenemistä yhdessä alueiden yhdyshenkilöiden kanssa Keski-Suomen alueellisessa ravitsemustyöryhmässä.	Vuoden 2024–2025 aikana. Hyvinvointi ja kumppanuudet vastuualue.
Yhdyspintatyössä toteutuvien palveluiden kehittäminen	7. Asiakkaat saavat tarvitsemansa palvelut kuntien, järjestöjen sekä hyvinvointialueen yhteisessä palveluketjussa elämäntapaohjauksen ja liikumisen edistämisen tueksi.	Vahvistetaan elämäntapaprosessin mukaisia toimenpiteitä yhdyspinnalla ja tehdään yhteistyötä alueen toimijoiden kanssa. Tunnistetaan alueellisia erityispiirteitä, tarpeita ja mahdollisuuksia elämäntapaprosessin ja palvelujen kehittämiseksi. Tehdään yhteistyössä uusia avauksia palveluiden	Uusien avauksien toteutuminen.	Vuoden 2024–2025 aikana. Hyvinvointi ja kumppanuudet vastuualue.

Teema	Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Aikataulut, raportointi ja vastuut
		vahvistamiseksi. Sovitaan alueilla vastinpareista ja yhteistyökäytänteistä, elämäntapaohjauksen ja liikuntaneuvonnan toteutumisesta yhdyspinnalla.		
Seurannan, arvioinnin ja tilastoinnin kehittäminen.	8. Elämäntapaohjaus on laadukasta, vaikuttavaa ja yhdenmukaista hyvinvointialueen sisällä.	Tuotetaan yhteistä tietoa seurannan ja arvioinnin kautta toiminnan kehittämiseksi ja vaikuttavuuden osoittamiseksi. Rakennetaan yhtenäisemmät toimintamallit ja rakenteet tiedon keräämiseen ja hyödyntämiseen elämäntapaohjauksen ja liikuntaneuvonnan palveluissa. Luodaan yhtenäisempi mittaristo elämäntapaohjauksen ja liikuntaneuvonnan palveluprosesseihin.	Yhteiset tiedonkeruun toimintatavat, tallentaminen, raportointi sekä vaikuttavuuden arviointi.	Vuoden 2024–2025 aikana. Hyvinvointi ja kumppanuudet vastuualue.
Näkyvyys, viestintä ja tiedottaminen	9. Hyvinvointialueella elämäntapaohjaus on osa ehkäisevän työn hoito- ja palvelukokonaisuutta, johon kohdennetaan näkyvyyttä.	Edistetään liikunnalliseen elämäntapaan liittyvien teemojen näkyvyyttä hyvinvointialueella yhdessä alueen yhteistyökumppaneiden kanssa. Lisätään viestintää ja kampanjointia eri teemoista, kuten monipuolisesta ja terveyttä edistävästä ravitsemuksesta, uniterveydestä ja liikumiseen liittyvien harrastuksista. Kohdennetaan viestintää eri ikäryhmille ja hyödyntäen moninaisesti eri viestintäkanavia.	Laaditaan viestinnän ja kampanjoinnin tueksi viestintäsuunnitelma, jossa on kuvattuna aikataulut, tavoitteet, toimenpiteet ja työnjako. Seurataan viestintäsuunnitelman toteutumista.	Vuoden 2024–2025 aikana. Hyvinvointi ja kumppanuudet vastuualue, viestintätyöryhmä.

7 Linjaukset, tavoitteet ja toimenpiteet hyvinvointialueen rakenteissa sekä yhdyspinnalla

Alueellinen hyvinvointisuunnitelma on osa Keski-Suomen strategian toimeenpanoa tukevaa ohjelmaa. Alueellisessa suunnitelmassa esitettyjen linjausten tavoitteena on luoda perustaa yhteistyölle ja vahvistaa koko Keski-Suomen toimintakentän mukaan ottoa asukkaiden hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämiseksi ja kansansairauksien ehkäisemiseksi. Taustalla on Keski-Suomen tilannekuvaa tuottava tietopohja, eli Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen ohjeistama vähimmäistietosisältö, mikä on kuvattu sähköisessä hyvinvointikertomuksessa. Lisäksi tätä suunnitelmaa täydentävät alueen kuusi alaohjelmaa konkreettisemmilla toimenpiteillä ja tavoitteilla.

Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden (hytetu) edistäminen vaatii selkeää toimintasuunnitelmaa niin hyvinvointialueelta, kunnilta sekä järjestöjen ja seurakuntien yhteistyöstä. Erityisesti lakisäätöisen hytetu-rakenteen mukaisten toimintojen mahdollistaminen toteutuu seuraavien tavoitteiden kautta:

1. Hyvinvointialueella toteutetaan hytetu-työtä systemaattisesti ja yhteisövaikuttavuuden periaatteiden mukaisesti – tavoitteena on, että jokainen hyvinvointialueen sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottaja tuntee oman vastuun ja toimenpiteet hytetu-työssä sekä tietää, miten hytetu-työtä johdetaan, toteutetaan, seurataan ja arvioidaan. Lisäksi tavoitteena on, että hyvinvointialueella tuotetaan ja analysoidaan systemaattisesti tilannekuvaa valtakunnallisesta sekä paikallisesta tietopohjasta asukkaiden hyvinvointiin ja terveyteen liittyen sekä kuvaa niihin liittyviä ilmiöitä, joihin toimenpiteet ja tavoitteet perustuvat.
2. Hyvinvointialue toteuttaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä palveluissa sekä eri yhdyspinoilla, kuten kuntien, järjestöjen ja seurakuntien kanssa tehtävässä yhteistyössä – tavoitteena on, että kaikissa hyvinvointialueen vastuualueilla osallistuvat hytetu-työn suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin omassa toimintaympäristössä, sekä tunnustetaan hytetu-työn toimintatavat, tavoitteet ja toimenpiteet sekä omaa organisaatiota lähellä olevat toimijat ja yhteistyökumppanit.
3. Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen työn vastuunjako on selkeä hyvinvointialueen ja kuntien sekä järjestöjen, yhdistysten, seurakuntien, yritysten sekä muiden toimijoiden välisillä yhdyspinoilla. Tavoitteena on, että ehkäistään päällekkäisen työn tekeminen ja saadaan synergiaetua yhteisten tavoitteiden ja toimintojen kautta. Mahdollistetaan alueen yhteinen tilannekuvan ja tavoitteiden tarkastelu verkostojen ja yhteistyöryhmien avulla.
4. Hyvinvointialueella on määritelty hyvinvointityöhön selkeät tavoitteet ja toimenpiteet, jotka perustuvat analysoituun tietoon sekä perustuvat näyttöön. Tavoitteena on, että hyvinvointialueella tunnustetaan ne palvelut, joissa voidaan vaikuttaa kansansairauksien sekä niiden aiheuttamien lisäsairauksien ehkäisyyn.



5. Hyvinvointialueella on selkeät seurannan ja arvioinnin menetelmät, jotta toimintaa voidaan arvioida myös yhdessä eri toimijoiden näkökulmasta ja raportoida toimenpiteitä vaativat asiakokonaisuudet.

Seuraavassa taulukossa on määritelty konkreettisemmat tavoitteet ja toimenpiteet rakenteellisen hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen työn edistämiseksi Keski-Suomen hyvinvointialueella (taulukko 4).

Taulukko 4 Keski-Suomen hyvinvointialueen hytetu-rakenteen edistämisen tavoitteet ja toimenpiteet

Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden (Hy-Te-Tu) edistäminen	Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Aikataulu , raportointi ja vastuut
Koordinaatio ja rakenne	Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämiseksi on toimivat yhteistyörakenteet, toimintamallit ja mittarit.	<ol style="list-style-type: none"> Hyvinvointialueella on toimiva Hytetu-johtamisen rakenne hyvinvointialueen sisäisen, että alueellisen yhteistyörakenteen näkökulmasta. Hyvinvointialueen roolia täsmennetään hytetu:n osalta palvelutuotannossa ja yhdyspinnalla. Hyvinvointialueella on yhteiseen tietopohjaan perustuva kokonaiskuva alueen asukkaiden hy-te-tu tilasta. Vastuutahot seuraavat valtakunnallisesti päivittyviä indikaattoreita (THL vähimmäistietosisältö) ja määrittelevät niihin perustuvat tavoitteet. Hytetu-toiminta on vaikuttavaa ja mitattavaa. Hyvinvointisuunnitelma pohjautuu yhteiseen tietopohjaan. 	<ol style="list-style-type: none"> Hyvinvointialueella toimii hytetu-vastuutahot ja verkostot Kyllä/ei Hyvinvointialueen, kaupunkien, kuntien ja järjestöjen väliset lakisääteiset hyte-rakenteen mukaiset sidosryhmäkyselyt on toteutettu (kyllä/ei) Hva ja kuntien yhdyspinnat hyte-osalta on tunnistettu ja kuvattu. Kyllä / ei Kertomus ja suunnitelma on laadittu valtuustokauden aikana. Kyllä / ei Vuosittaiset raportit laadittu aluevaltuustolle. Kyllä / ei Hyte-mittarointia ja vaikuttavuuden arviointia on kehitetty (kyllä/ei) 	<p>Rakenne muotoutuu vuoden 2024 aikana. 2024-2025 vuoden taitteessa laaja hyvinvointikertomus. 2025 aloittavan valtuuston kanssa hyvinvointisuunnitelman laadinta.</p> <p>Lakisääteiset hyte-neuvottelut syksyllä 2024. Hyvinvointi ja kumppanuiden vastuutahot, kunnat, järjestöt ja seurakunnat</p>
Osaamien vahvistaminen				

	Palvelualueet toteuttavat yhdenmukaista hytetu-työtä palvelualueillaan.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Hytetu työtä määritellään hyvinvointialueelle vastualueiden kanssa hyödyntäen THL Hyte-määritelmiä ja koulutusaineistoja. 2. Hyvinvointialueella on kuvattu hytetu-työn prosessit. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Hyvinvointialueella on kuvattu selkeä prosessi hyte-työlle vastualueittain. Kyllä / ei 2. Hyvinvointialueella on yhteisesti määritelty painopisteisiin perustuva hytetu-työn rakenne ja prosessit. Kyllä / ei 	<p>Kartoitetaan THL materiaalit ja tilannekuva 2024</p> <p>Kartoitetaan hyvinvointialueen hytetu-työtä 2024</p> <p>Hyvinvointia ja kumppanuudet Hyvinvointialueen vastualueet</p>
Viestintä ja verkostot				
	Keski-Suomessa on yhteinen käsitys ja ymmärrys alueen tilannekuvasta, yhteisistä tavoitteista sekä toimintatavoista.	<ol style="list-style-type: none"> 3. Hy-Te_tu ohjelmien toimeenpanoa edistetään eri verkostoissa ja viestitään monipuolisesti toiminnan edistymisestä. 4. Yhdyspintatyötä vahvistetaan yhteisövaikuttavuuden periaatteiden mukaisesti eri toimijoiden kesken. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Alueella toimii synkronisesti hytetu-työn edistämiseksi tarpeellisia verkostoja edistäen alueellisen ohjelman toimeenpanoa yhteistyökumppaneiden kanssa. Kyllä / ei 2. Tunnistettu ja kuvattu keskeiset kumppanit ja yhdyspintatyön vastuut hytetu osalta hva ja kuntien välillä. Kyllä / ei. 	<p>Verkostojen synkronointia ja arviointia tehdään 2024 vuoden aikana.</p> <p>Verkostojen puheenjohtajat, hyvinvointialueen vastuutahot, hyvinvointi ja kumppanuudet palvelu-alue.</p>



8 Suunnitelman seuranta ja arviointi

Keski-Suomen hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen ohjelma on voimassa valtuustokauden 2024–2025. Ohjelman toimenpiteiden toteutumista arvioidaan kvartaaleittain sekä laajemmin valtuustokauden päättyessä 2025. Ohjelman arviointiin laaditaan yhteinen arviointimalli, jolla kaikkia ohjelmakokonaisuuteen liittyviä suunnitelmia seurataan ja arvioidaan. Arvioinnissa hyödynnetään myös muita työkaluja kuten ehkäisevän päihdetyön kypsyyssanalyysiä sekä terveyttä edistävien sairaaloiden ja organisaatioiden standardeja.

Arvioinnissa tehdään yhteistyötä myös Jyväskylän yliopiston terveystieteiden opiskelijoiden kanssa, heillä arviointikohteena mm. mielen hyvinvoinnin edistäminen.

Laaja hyvinvointikertomus laaditaan valtuustokauden päättyessä 2025 ja se toimii pohjana seuraavalle laajalle hyvinvointisuunnitelmalle. Tämä ohjelmakausi on lyhyempi, mikä näkyy toimenpiteiden kohdentamisessa edelleen rakenteiden yhdenmukaistamiseen ja vahvistamiseen.

Valtuustoaloite toimenpideohjelmasta kriisiytyneen koulupsykologipulan helpottamiseksi ja kustannusten säästämiseksi

Koulu- ja opiskeluhuollon psykologeista on jo useamman vuoden ollut pula Keski-Suomessa. Nyt Keski-Suomen hyvinvointialueella koulupsykologien rekrytointivaikeudet kuitenkin syvenevät hälyttävää vauhtia. Kesäkuussa 2023 koulupsykologin paikoista oli täyttämättä 20%, ja elokuussa luku oli noussut jo yli 30%, joka vastaa n. 23 vakituisen oppilashuollon psykologin vajetta. Nykytilanne vaarantaa lasten ja nuoren mielenterveyden alueellamme ja kuormittaa lasten ja perheiden lisäksi alueen koulujemme henkilökuntaa. Lasten ja nuorten mielenterveyttä turvaamaan säädetyn oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukainen lakisääteinen mitoitus on 780 oppilasta / psykologi, ja koska sitä ei ole pystytty toteuttamaan alueellamme, rikkomme nykytilanteessa myös räikeästi lakia. Kriisitilanne vaatii akuutteja toimenpiteitä.

Kriisiä on yritetty ratkaista ostopalveluilla, joiden kustannus on kuitenkin moninkertainen työsuhteessa oleviin psykologeihin verrattuna. Hyvinvointialueemme ennustaa tekevän yli 80 milj. euron alijäämän vuoden 2023 aikana, joten meillä ei ole tässä, eikä tulevassa, taloustilanteessa varaa kalliiden ostopalveluiden tuomiin ylimääräisiin kustannuksiin.

Koulupsykologien rekrytointivaikeuksissa ei ole kysymys vain psykologien heikosta saatavuudesta tai yleisestä työvoimapulasta alalla. Psykologian opiskelijoiden sisäänottomäärä on kasvatettu vuodesta 2019 vuoteen 2022 mennessä 53%, mikä on enemmän kuin millään muulla sote-alalla. Psykologeja valmistuu jo nykyisin vuosittain yli 100 enemmän kuin eläköityy ja vuonna 2025 määrän arvioidaan olevan yli 200 vuodessa. Lisäksi Jyväskylässä on suomen suurin psykologian laitos, jossa koulutetaan jo nyt 107 kliinistä psykologia vuosittain, joten emme ole altavastaajia rekrytoinnissa myöskään syrjäisen sijaintimme vuoksi. Psykologien määrä siis kasvaa vuosittain, mutta tämä ei ole helpottanut psykologipulaa. Koulupsykologin tehtäviin ei hakeuduta ja niistä irtisanoudutaan muihin tehtäviin, koska työssä on merkittäviä ongelmia.

Suomen Psykologiliitto on koostanut kriisiytyneen koulupsykologitilanteen ratkaisemiseksi 7/2023 seuraavan **toimenpideohjelman**:

Palkkaus: Tarjotaan työntekijöille kilpailukykyinen palkkaus huomioiden psykologien olevan 5.5-vuotisen (330op) yliopistotasaisen ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneita terveydenhuollon ammattihenkilöitä. Kuukausipalkan arvioimisessa on hyvä huomioida myös ostopalveluiden hinnoittelu, sillä mikäli työntekijöitä ei saada palkattua riittävästi, täytyy palveluita väistämättä täydentää tätä kautta lakisääteisten mitoitusten täyttämiseksi. Esimerkiksi 5500 euron kuukausipalkalla saisi 10 psykologia palkattua karkeasti laskien 860 000 euron vuosikustannuksella. Psykologiliiton laskelmien mukaan ostopalveluna tuotettuna kyseisellä summalla saa hankittua ainoastaan n.5 psykologin työpanoksen, ja jos joudutaan teettämään yksittäistä tuntityötä, esimerkiksi tutkimuksia, niin vielä vähemmän.

Työsuhteessa olevien psykologien palkkaukseen panostaminen on siis hyvinvointialueelle taloudellisesti kannattavampaa.

Työn mitoitus ja sisällöt: Pidetään huolta siitä, ettei psykologin vastuulle kuulu enempää kuin lakisääteisen oppilasmäärän opiskeluhoitopalveluista vastaaminen, ja työn painopiste on lain edellyttämällä tavalla yhteisöllisessä työssä. Resurssien puuttuessa muiden psykologien työmäärää ei kasvateta eikä vaadita rajaamaan pääsyä vastaanotolle huomioiden lain asettaman oikeuden opiskelijoille saada palvelua tietyn määräajan sisällä. Huolehditaan yhteisöllisen työn toteutumisesta myös silloin, kun palvelut toteutetaan ostopalveluina.

Työn kehittäminen: Psykologien edellytykset kehittää omaa työtään on tärkeä huomioida hyvinvointialueen palvelujen kehittämisen osana. Tämä voidaan ottaa erityisesti huomioon esimerkiksi oppilashuollon strategiaa koskevassa työskentelyssä.

Työn joustavuus: Parannetaan mahdollisuuksia tehdä osa-aikaista työtä, ottaa käyttöön liukuva työaika sekä tehdä etätyötä.

Työn liikkuvuus: Mikäli työ edellyttää liikkumista useamman toimipisteen välillä tai puutteellisten julkisten kulkuyhteyksien päässä, sallitaan siirtymät työajan puitteissa ja tarjotaan mahdollisuus liikkua työnantajan omistamalla autolla.

Työtilat ja -välineet: Psykologilla tulee olla jokaisessa toimipisteessä työtehtävään nähden asianmukaiset työtilat. Ne mahdollistavat osaltaan laadukkaan asiakastyön toteutumisen. Lisäksi tulee varmistaa ajantasaisten työvälineiden, kuten psykologisten tutkimusmenetelmien ja tarpeellisten tietojärjestelmien sujuva hankinta ja käyttö.

Työn johtaminen: Psykologien hallinnollinen esimies voi vaihdella organisaatiosta riippuen. Niissä organisaatioissa, joissa on kolme tai sitä useampia psykologeja, yksi heistä tulisi kuitenkin nimetä ammatilliseksi vastuuhenkilöksi eli johtavaksi tai vastaavaksi psykologiksi. Tämän tehtävänä on vastata yhteisen koulutuksen ja työnohjauksen suunnittelusta sekä työn sisällöllisestä kehittämisestä. Vahvistetaan ammatillisten esimiesten tuki opiskeluhoillon psykologeille huolehtimalla johtavien tai vastaavien psykologien rekrytoinneista.

Työnohjaus: Työnohjaus on tärkeä psykologityön laadun, psykologin ammattitaidon ylläpitämisen ja kehittymisen sekä psykologin työssä jaksamisen edellytys. Tuetaan psykologien ammattitaidon ylläpitämistä ja kehittämistä tarjoamalla psykologeille työnohjausta vähintään kerran kuukaudessa, yksilötyönohjausta 60–90 min ja ryhmätyönohjausta 90–120 min kerrallaan. Työnohjausta voi kuitenkin olla tarpeen järjestää myös tätä tiheämmin. Esimerkiksi ensimmäisessä työpaikassaan aloittava vasta valmistunut, uudelle sovellusalalle työskentelemään siirtyvä, erityisen haasteellisen työtehtävän saanut tai uusia menetelmiä opettelemaan ohjattu psykologi voi tarvita työnohjausta tietyn ajanjakson ajan huomattavasti tiheämmin, esimerkiksi 2–4 kertaa kuukaudessa. Lisäksi on huolehdittava riittävästä perehdytyksestä, konsultointimahdollisuuksista sekä kollegiaalisesta tuesta.


Täydennyskoulutus: Tuetaan psykologien ammattitaidon ylläpitämistä ja kehittämistä mahdollistamalla riittävät täydennyskoulutusmahdollisuudet. Laki terveydenhuollon

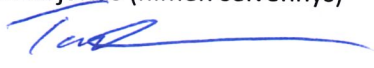
ammattihenkilöistä velvoittaa psykologin ylläpitämään ja kehittämään ammattitoiminnan edellyttämiä tietoja ja taitoja. Työnantajaa laki velvoittaa luomaan edellytykset sille, että psykologi voi osallistua tarvittavaan ammatilliseen täydennyskoulutukseen. Sosiaali- ja terveysministeriö on laatinut Terveydenhuollon täydennyskoulutussuosituksen, minkä mukaan terveydenhuollon ammattihenkilöiden minimimäärä täydennyskoulutusta on 3–10 arkipäivää vuodessa tehtävän vaativuudesta ja toimenkuvasta riippuen. Psykologien tehtävät ovat vaativia, joten psykologeihin tulee soveltaa 10 päivän täydennyskoulutussuositusta vuodessa. Tämä koskee myös sijaisena tai osa-aikaisena työskenteleviä psykologeja suhteutettuna työosuuteen. Psykologina toimiminen edellyttää yhä pitemmälle menevää erikoistumista. Psykologiksi valmistumisen jälkeen suuri osa psykologeista hankkii jonkin erikoispsykologi- tai muun erikoistumiskoulutuksen. Työnantajan tulee luoda edellytykset yksittäisten täydennyskoulutuspäivien lisäksi myös tällaisen psykologin työtehtävien vaatiman pidempikestoisen erikoistumiskoulutuksen suorittamiselle.


Psykologiharjoittelu: Parannetaan mahdollisuuksia tarjota harjoittelupaikkoja psykologin maisteriopiskelijoille, joiden opintoihin kuuluu viiden kuukauden (27op) laajuinen harjoittelujakso. Huomioidaan harjoittelun ohjaamisen vaatima aika kokeneempien kollegoiden työmäärässä. Harjoittelupaikan tarjoaminen on hyvä keino saada psykologian loppuvaiheen opiskelija kiinnostumaan ja perehtymään oppilashuollon työtehtäviin ja asettumaan paikkakunnalle myös valmistuttuaan.


Me allekirjoittaneet esitämme, että Keski-Suomen hyvinvointialue käy nämä toimenpide-ehdotukset läpi ja pyrkii ottamaan keinot käyttöön kriisiytyneen koulupsykologitilanteen ratkaisemiseksi.



Katri Savolainen, aluevaltuutettu, Vihr.


 Vilma Viitasaari
Allekirjoitus (nimen selvennys)

 TUOMO AALTO
Allekirjoitus (nimen selvennys)

 EILA TIAINEN
Allekirjoitus (nimen selvennys)

 Satu Kyttölehto
Allekirjoitus (nimen selvennys)

 Kari Paakkonen
Allekirjoitus (nimen selvennys)

 Satu Kylänen

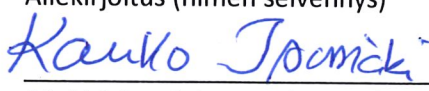
Allekirjoitus (nimen selvennys)

 JOONAS UUTTA

Allekirjoitus (nimen selvennys)

 MIINA LÖNNÄ

Allekirjoitus (nimen selvennys)

 KAUKO ISOMÄKI KAUKO ISOMÄKI

Allekirjoitus (nimen selvennys)

 PEKKA NEITTAANMÄKI PEKKA NEITTAANMÄKI

Allekirjoitus (nimen selvennys)

 KATZ HINDEN

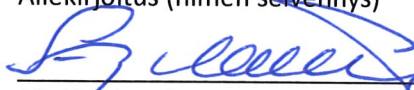
Allekirjoitus (nimen selvennys)

 LEENA KANTO-KOUKKA

Allekirjoitus (nimen selvennys)

 HENNA KANNON

Allekirjoitus (nimen selvennys)

 SIRPA MARTIN

Allekirjoitus (nimen selvennys)

 NEKKA PERNU

Allekirjoitus (nimen selvennys)

 MERJA LAHTINEN

Allekirjoitus (nimen selvennys)

 MATIAS LAHOT

Allekirjoitus (nimen selvennys)

 LEENA JÄNTTI

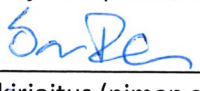
Allekirjoitus (nimen selvennys)

 ARJA PAAKKANEN

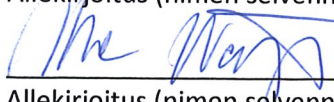
Allekirjoitus (nimen selvennys)

 HILMA VEPSÄLÄINEN

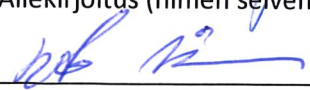
Allekirjoitus (nimen selvennys)

 SARI RANTA


Allekirjoitus (nimen selvennys)

 IISE WEIJO

Allekirjoitus (nimen selvennys)

 ARTO ÄKERMAN

Allekirjoitus (nimen selvennys)

 Pasi Puustinen Tapio Puolimatka


Allekirjoitus (nimen selvennys)

 Linda Pippuri LINDA PIPPUKI

Allekirjoitus (nimen selvennys)

 Sari Korhonen SARI KORHONEN

Allekirjoitus (nimen selvennys)

 Saara Kassi-Jokinen Saara Kassi-Jokinen

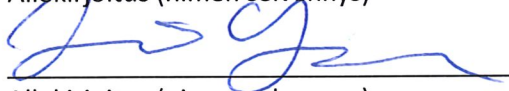
Allekirjoitus (nimen selvennys)

 Jari Colliander Jari Colliander

Allekirjoitus (nimen selvennys)

 Jari Halttunen Jari Halttunen

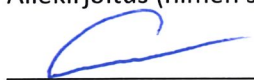
Allekirjoitus (nimen selvennys)

 Jari Ulatekko Jari Ulatekko

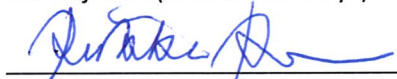
Allekirjoitus (nimen selvennys)

 Kari Kiskinen Kari Kiskinen

Allekirjoitus (nimen selvennys)

 Sirén Ingeer Sirén Ingeer

Allekirjoitus (nimen selvennys)

 Riikka Rantanen Riikka Rantanen

Allekirjoitus (nimen selvennys)

 Petteri Mootha Petteri Mootha

Allekirjoitus (nimen selvennys)

Allekirjoitus (nimen selvennys):

Allekirjoitus (nimen selvennys)

Allekirjoitus (nimen selvennys)

Allekirjoitus (nimen selvennys)

Allekirjoitus (nimen selvennys)

Lastensuojelun jälkihuollon ikäraja säilytettävä 25:ssä ikävuodessa Keski-Suomen hyvinvointialueella

Orpon hallituksen hallitusohjelmassa on kirjattu lastensuojelun jälkihuollon ikärajan laskeminen 25 vuodesta 23 vuoteen. Me allekirjoittaneet esitämme, että Keski-Suomen hyvinvointialueella ikäraja säilytetään nykyisessä, 25 ikävuodessa.

Lastensuojelun jälkihuollolla tarkoitetaan sijaishuollon tai pitkän avohuollon sijoituksen päättymisen jälkeen tarjottavaa kokonaisvaltaista tukea lapselle tai nuorelle. Jälkihuollon tarkoituksena on varmistaa, että nuori saa lastensuojelun sijoituksen jälkeen riittävästi tukea itsenäistymiseen ja aikuistumiseen.

Jälkihuollon tuki on erittäin tärkeää, ja monelle nuorelle ainoa tuki aikuisuuden kynnyksellä. Monella lastensuojelun ja sijaishuollon asiakkaana olleella nuorella läheisverkko on pieni, tai sitä ei ole ollenkaan. Suurin osa meistä saa niin taloudellista kuin muutakin tukea vanhemmiltaan pitkälle aikuistumiseen asti, tai läpi elämän. Jälkihuolto ei tietenkään voi korvata tätä tukea täysin, mutta se on yksi konkreettinen keino, jolla hyvinvointialueemme voi tukea haavoittuvassa asemassa olevien nuorten aikuistumista.

Hyvin onnistuneella lastensuojelun jälkihuollolla voidaan parhaillaan turvata nuorille aikuisille sujuva itsenäistyminen aikuisuuteen ja ennaltaehkäistä myöhempää palveluiden tarvetta sekä ylisukupolvista huono-osaisuutta. Ennaltaehkäisevä tuki on strategiamme mukaisesti niin ihmislähtöistä kuin kustannustehokasta.

Jälkihuollon ikäraja nostettiin asiantuntijaselvityksen ohjaamana 25 vuoteen vasta viime hallituskauden aikana, minkä vuoksi ikärajan noston vaikutuksia ei olla ehditty vielä luotettavasti arvioimaan. Olisi tämänkin kannalta lyhytnäköistä muuttaa ikärajaa tilanteessa, jossa olemme vasta saamassa muutoksen vaikutuksista tietoa.

Me allekirjoittaneet esitämme, että Keski-Suomen hyvinvointialue säilyttää lastensuojelun jälkihuollon ikärajan 25:ssä ikävuodessa vuonna 2020 voimaan tulleen lain mukaisesti.

Jyväskylässä 21.08.2023

Aloitteen tekijät

Vilma Viitasaari, aluevaltuutettu, Vihr.

Bella Forsgrén, aluevaltuutettu, Vihr.

Katri Savolainen, aluevaltuutettu, Vihr.

Allekirjoittaneet

Aalto Touko

Heikkinen Maarit

Hirsjärvi Irma

Hovila Sari

Hyöky Elma

Hyötyläinen Juha

Hämäläinen Jukka

Ingervo Sirkku

Jetsu Kati

Kalmari Leena

Kautto-Koukka Leena

Kokko Jani

Kolula Marko

Kytölehto Satu

Käppi Matleena

Kässä-Jokinen Saara

Könttä Joonas

Lahti Matias

Lahtinen Merja

Lindell Leila

Lumela Meri

Nykänen Jouko

Paloniemi Aila

Parkkonen Kari

Pippuri Linda

Pirttiniemi Riitta

Rajala Sanna

Rantanen Riikka

Tiainen Eila

Vanhala Mauno

Lasten, nuorten ja perheiden lautakunta 21.2.2024 § 14

Sirkku Ingervon jättämän eriävän mielipiteen perustelut

Jälkihuoltoonuolet ovat traumataustaisia nuoria, jotka tarvitsevat paljon tukea elämässään päästäkseen jaloilleen ja elämässä eteenpäin. Asiantuntijalausunnot eivät puoltaneet jälkihuollon ikärajan laskemista lainvalmistelun yhteydessä.

Olisi kohtuullista, että mikäli nuori itse toivoo tuen jatkumista, niin jälkihuollon tuki voisi jatkua edelleen 25 vuoteen asti. Onko hyvinvointialueella varaa olla jatkamatta jälkihuollon tukea sitä tarvitsevalle ja luottamussuhteeseen perustuvasta tukea haluavalle lastensuojelutaustaiselle nuorelle. Harkinnanvaraisuuksien käsittelyssä kuluu kuitenkin paljon sosiaalityöntekijän aikaa.

Jo nyt on nähtävissä, että tukea vaille jäävät jälkihuoltoonuolet eivät tule saamaan riittävää tukea aikuissosiaalityöstä. Näin tullaan todennäköisesti lisäämään pitkittynyttä sote-palvelujen tarvetta nuoren elämässä myöhemmin.

21.2.2024 Sirkku Ingervo

9.2.2024

Aloitevastaus sosiaalialan ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon tehokkaammasta hyödyntämisestä Keski- Suomen hyvinvointialueen organisaatiossa

Valmistelijat:

Raija Kojo p. 040 571 4138, Eija-Liisa Heikkilä p. 050 567 9972, Ulla Kuittu p. 050 353 8310 ja Päivi Kalilainen p. 050 3700 245

Aloitteen tekijät Merja Jämsinen ja Riikka Lahtela tuovat aloitteessaan esiin huomion, että Keski-Suomen hyvinvointialueen sosiaalihuollon palvelualueella on verrattain vähän hyödynnetty ylemmän AMK-tutkinnon suorittaneen henkilöstön koulutusta ja osaamista. Kuitenkin samanaikaisesti sosiaalialan osajista on pulaa ja työn vetovoima on heikkoa. Aloitteen mukaan sosiaalialan YAMK-tutkintoja suorittanutta henkilöstöä on paljon, mutta usein työtä tehdään saman tasoisissa työtehtävissä kuin ennen YAMK-koulutustakin. Lastensuojelun palveluissa erityissosiaaliohjauksen ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon (sosionomi YAMK) suorittaneille henkilöille on ollut tarjolla koulutusta vastaavia työtehtäviä. Muita ylempää korkeakoulututkintoa vaativia työtehtäviä sosionomeille on ollut valitettavan vähäisesti tarjolla hyvinvointialueellamme.

Vastauksen aloitteeseen todetaan, että Keski-Suomen hyvinvointialueella on tehtäviä, joihin voi hakeutua sosiaalihuollon YAMK-tutkinnon suorittanut henkilö: esihenkilötyön (palveluvastaava) tehtäviä sekä lastensuojelun avohuollon erityissosiaaliohjaajaon tehtäviä. Lisäksi sosiaalihuollon YAMK-tutkinnon suorittaneet ovat vaativissa hankkeiden ja palvelutoiminnan kehittämis- ja koordinaattoritehtävissä.

Tilapäisenä sosiaalityöntekijänä toimimista on tarkoitus tarkastella osana ammattihenkilölainsäädännön uudistusta sekä lisäksi substanssilainsäädäntö (mm. lastensuojelulainsäädännön uudistus) on tulossa tarkasteluun. Näiden muutosten kautta työnjaon kysymykset ja tehtävänkuvat tulevat tarkasteluun ja eri tutkinnoilla on merkitystä. Ministeriöstä on nostettu esiin olemassa olevat koulutukset kuten sosiaalihuollon YAMK, ja sen tarkastelu mihin sosiaalihuollon ja sosiaalityöntekijäin koulutus antaa kelpoisuuden.

Tällä hetkellä lainsäädännöllä määritellään millä kelpoisuusehdolla voi kussakin tehtävässä, erityisesti sosiaalityön tehtävissä toimia. Sosiaalihuollon porrasteisuudesta on tuore selvitys, jossa nostetaan esiin tehtävärakenteiden ja osaamisen porrastus. [Sosiaalihuollon porrasteisuus uusissa sote-rakenteissa – Nyyttilä ja ehdotukset \(valtioneuvosto.fi\)](#)

Selvitys tuo esiin epäkohtina, että erikoissosiaalityöntekijän koulutus tai sosionomien jatkokoulutus eivät nykyisellään tue porrasteiseen palvelujärjestelmään siirtymistä. Koulutukset eivät tuota osaamista vaativimpaan asiakastyöhön, ja koulutuksen suorittaneet hakeutuvat pääosin kehittämis- ja johtotehtäviin. Toisaalta varsinaisia erikoissosiaalityöntekijöiden vakansseja ei nykyisin juurikaan ole, eikä palvelujen porrastuksen mukanaan tuomia urapolkuja ole. Selvityksen mukaan myöskään ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneille ei palvelujärjestelmä tarjoa erityisiä tehtäviä, joihin edetä urapolulla.

9.2.2024

Sosiaalihuollon porrasteisuus -selvitys esittää, että uudistuvien palvelurakenteiden myötä myös sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen (sosionomien) tehtävarakenteita pitää uudelleen arvioida hyvinvointialueille siirryttäessä. Uudistetaan tehtävarakenteita asiakastyön porrasteisuutta vahvistavaksi, ja luodaan sosiaalityöntekijöille ja sosionomeille mahdollisuudet edetä työuralla vaativimpiin asiakastyön tehtäviin. Kehitetään erikoissosiaalityön koulutuksen ja sosionomien jatkokoulutuksen sisältöjä siten, että ne tuottaisivat osaamista myös vaativimpaan asiakastyöhön eri palvelutehtävissä.

Keski-Suomen hyvinvointialueella on määritelty työnantajan tuki työntekijän kouluttautumiseen ja urapolkujen mahdollistumiseen. Tutkimus, koulutus, kehittämis- ja innovaatio (TKKI) toiminnan järjestäytyminen on vielä jossain määrin kesken, mutta oppilaitosten ja yliopistojen kanssa tehtävä yhteistyö toteutuu käytännössä.

Sosiaalihuollon porrasteisuuden selvitys, lainsäädäntöjen uudistuminen sekä STM:n tuleva palvelureformi osaltaan antavat hyvinvointialueille linjauksia ja veloitteita ammattihenkilöstön kelpoisuuksien tarkasteluun.

Keski-Suomen hyvinvointialueen tahtotila on aktiivisesti kehittää tehtävä- ja palvelurakennetta voimassa olevan lainsäädäntö ja hyvinvointialueen tarkoituksenmukainen toiminta huomioiden.

Nuorisovaltuusto

Kokousaika	29.1.2024 klo 12:33 - 16:22		
Kokouspaikka	Kansalaistoiminnan keskus Matarä, kokoustila Talvikki, Matarankatu 6 A 1/ Teams		
Jäsenet	x Nissinen Meeri	puh.joht.	Kyyjärvi
	x Lemmetyinen Pessi	varapj	Jämsä
	x Pannula Roosa	sihteeri, § 4 -	Laukaa
	x (T) Ala-Kokko Anni		Viitasaari
	x Bucht Iida- Maija		Muurame
	x (T) Dahlgren Veikko		Joutsa
	x (T) Hietala Milla		Jyväskylä
	x (T) Humalajoki Bertta		Kyyjärvi
	x Hämäläinen Tilda, poistui klo 16:09		Toivakka
	x (T) Ijäs Henna		Petäjavesi
	x Kaalikoski Veikko		Saarijärvi
	x (T) Kaitera Onni		Hankasalmi
	x (T) Karjalainen Juliaana		Hankasalmi
	x (T) Kinnunen Veera		Äänekoski
	x Kotilainen Hanna		Kannonkoski
	x Kuustie Maija, poistui klo 16:09		Toivakka
	x (T) Laitinen Veeti		Uurainen
	x (T) Manninen Iida		Kivijärvi
	x Manninen Oona - Mikkonen Joel		Kivijärvi Saarijärvi
	- Oikari Meea x (T) Paananen		Karstula
	Assi		Pihtipudas
	x (T) Paananen Seelapella		Pihtipudas
	x (T) Pannula Maria, saapui klo 13:34		Laukaa
	Riitta-Liina Jousmäki Heidi S,		Keuruu

Nuorisovaltuusto

	Oona	
	x Seppälä Ruut	Kannonkoski
	x (T) Syrjä Tatu	Kinnula
	x Toivonen Saara	Jämsä
	x (T) Toppinen	
	Nella	Karstula
	x (T) Urvas Venni	Uurainen
	x (T) Vasalampi	Kinnula
	Erkki	
	x Vihava Vanamo	Viitasaari
	x (T) Viitanen Iina	Petäjavesi
	- Väisänen Iida	Jyväskylä
	- Vanttinen	
	Valtteri	Muurame
Muut läsnäolijat	x Peränen Nina	esittelijä, palvelujohtaja
	x Saarelainen Seija	sihteeri, hallintopalvelupäällikkö pela
	x (T) Jousmäki Heidi	hallintosihteeri
	- Aula Maria Kaisa	aluehallituksen puheenjohtaja
	- Vepsäläinen Hilma	aluehallituksen edustaja
	- Selin Jaakko	maakuntahallituksen edustaja (Keski-Suomen
		liitto)
	- Anttila Tahvo	maakuntahallituksen edustajan varahlö (Keski-
		Suomen liitto
	x (T) Huotari Enni, saap. klo	projektiasiantuntija, Keski-Suomen liitto
	13:30 ja pois klo 14:34-15:00	
	x (T) Hännivirta Carita	Nuorten Suomi
	- Vidgren Ida	Nuorten Suomi
	x (T) Matilainen Miia, klo	perhekeskuskoordinaattori, § 9
	14:12-15:06	
	x (T) Juuti Tuomas, paikalla	palopäällikkö, Keski-Suomen pelastustoimi, §5
	klo 13:00 asti	
	x (T) Harju-Kivinen Raija klo	palvelupäällikkö, § 9
	13:22-15:30	
	x Huotari Jani, poistui klo	elämäntapaohjauksen koordinaattori
	15:15	

Pöytäkirjan allekirjoitus ja varmennus

Meeri Nissinen
puheenjohtaja

Roosa Pannula
sihteeri

Seija Saarelainen
pöytäkirjanpitäjä

Veikko Dahlgren
pöytäkirjantarkast
aja

Milla Hietala
pöytäkirjantarkasta
ja

Pöytäkirjan tarkastus ja Pöytäkirja tarkastetaan viimeistään 5.2.2024, ja tarkastettu pöytäkirja nähtävillä olo muutoksenhakuohjeineen pidetään yleisesti nähtävillä Keski-Suomen

Nuorisovaltuusto

hyvinvointialueen verkkosivulla hyvaks.fi 12.2.2024.

Nuorisovaltuusto

§ 7 Nuorisovaltuuston edustajien nimeäminen edustuspaikoille

Julkinen

Diaarinumero Hyvaks/3135/00.02.04/2023

Aiempi käsittely:

Nuorisovaltuusto 11.10.2023 § 36

Selostus asiasta Lapset, nuoret ja perheet lautakunta myönsi kokouksessaan 15.2.2023 (§6) nuorisovaltuuston edustajalle puhe- ja läsnäolo-oikeuden lautakunnan kokouksiin.

Nuorisovaltuustolla on lisäksi neljä edustuspaikkaa opiskeluhuollon alueellisessa yhteistyöryhmässä. Kaksi paikkaa perusopetuksen oppilaille ja kaksi toisen asteen opiskelijoille.

Lisäksi sosiaali- ja terveystyöryhmän asiakastyöryhmässä on 1 paikka nuorisovaltuustolle ja toinen jäsen varalle. Tämän työryhmän kausi vaihtuu 2024 vuoden alussa.

Palvelujohtajan ehdotus

Nuorisovaltuusto valitsee keskuudestaan edustajat

- 1) Lapset, nuoret ja perheet lautakuntaan varsinaisen edustajan ja varajäsenen
- 2) Opiskeluhuollon alueelliseen yhteistyöryhmään kaksi edustajaa perusopetuksesta ja kaksi toisen asteen opiskelijaa
- 3) Sosiaali- ja terveystyöryhmän asiakastyöryhmään nimetään vuodelle 2024

Asian kokouskäsittely:

Lapset, nuoret ja perheet lautakuntaan ilmoittautui neljä ehdokasta: Valtteri Vääntinen, Veikko Dahlgren, Veera Kinunen ja Maria Pannula. Valtteri Vääntinen ilmoitti kokouksessa, että vetäytyy ehdokkuudesta. Valinta tehtiin arpomalla kolmen ehdokkaan kesken varsinainen edustaja ja varaedustaja.

Päätös

Nuorisovaltuusto valitsi keskuudestaan

- 1) Lapset, nuoret ja perheet lautakuntaan varsinaiseksi edustajaksi Veikko Dahlgrenin ja varalle Maria Pannulan
 - 2) Opiskeluhuollon alueelliseen työryhmään Anni Ala-Kokon ja Iida-Maria
-

Nuorisovaltuusto

Buchtin (toisen asteen opiskelijat). Lisäksi edustajiksi valittiin Saara Toivonen ja Juliaana Karjalainen, jos he ilmoittavat halukkuutensa edustajiksi (perusopetuksen edustajat)
3) Asiakastyytyväisyyden kehittäjäryhmään valitaan edustajat seuraavassa kokouksessa.

Nuorisovaltuusto 29.1.2024 § 7

Selostus asiasta Toimintasääntö § 9

Palvelujohtajan ehdotus Nuorisovaltuusto valitsee keskuudestaan

1. Asiakastyytyväisyyden kehittäjäryhmään varsinainen ja varajäsen
2. Alueelliseen opiskeluhuoltoryhmään yläkoulun edustajat (2 edustajaa).

Päätös Nuorisovaltuusto valitsi keskuudestaan

1. Asiakastyytyväisyyden kehittäjäryhmään Saara Toivosen varsinaiseksi jäseneksi ja Milla Hietalan varajäseneksi
2. Alueelliseen opiskeluhuoltoryhmään yläkoulun edustajiksi Roosa Pannulan ja Vanamo Vihavan.

Tämän asiapykälän käsittelyn ja päätöksenteon jälkeen pidettiin tauko klo 13.15 - 13.30.

Nuorisovaltuusto

OIKAISUVAATIMUSOHJEET

**Oikaisuvaatimus-
viranomainen**

Pöytäkirja nähtävänä

Tiedoksianto

Asianosaiset:

Annettu tiedoksi sähköisesti

Päivämäärä:

Vastaanottajat:
